

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 4114-01-01/2013//13/004
I/13/004

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	I/13/004 – Modernizacja Stadionu Śląskiego w Chorzowie (budowa zadaszania trybun) w latach 2007-2013 z uwzględnieniem jej wcześniejszych etapów.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
<i>Kontrolerzy</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Bogusław Gębica, doradca ekonomiczny, upoważnienia do kontroli nr 86758 z dnia 29 lipca 2013 r. oraz nr 87452 z dnia 4 listopada 2013 r. (dowód: akta kontroli str.6a-6d)2. Joanna Paliga, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 86760 z dnia 29 lipca 2013 r. (dowód: akta kontroli str.1-2)3. Michał Kapek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 86782 z dnia 28 sierpnia 2013 r. (dowód: akta kontroli str.3-4)4. Magdalena Kisiołek, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 86759 z dnia 29 lipca 2013 r. (dowód: akta kontroli str.5-6)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego ul. Ligonía 46 40-037 Katowice
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Mirosław Sekuła, Marszałek Województwa Śląskiego (dowód: akta kontroli str.1456)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie¹ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Ocenę uzasadniają w szczególności:

- odstąpienie od realizacji projektu zadaszania trybun Stadionu Śląskiego wg projektu „Saturn 2005” bez merytorycznego uzasadnienia, ponieważ działania przedstawicieli Urzędu, przede wszystkim Marszałka Janusza Moszyńskiego oraz Członka Zarządu Województwa Jarosława Kołodziejczyka, a ponadto Dyrektora Wydziału Inwestycji Jana Gaja związane ze zleceniem i wykorzystaniem ekspertyz projektu „Saturn

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

2005” miały na celu usankcjonowanie wcześniej podjętej, w ocenie NIK nieuzasadnionej, decyzji o odstąpieniu od realizacji tego projektu.

- nierzetelne postępowanie Urzędu w ramach weryfikacji poprawności zamawianych projektów zadaszania Stadionu Śląskiego:

- w przypadku projektu „Saturn 2005” Urząd dysponując zatwierdzonym projektem budowlanym, oraz m.in. „koreferatem” profesora Politechniki Śląskiej J. W., zlecał kolejne opinie i ekspertyzy aż do odstąpienia od jego realizacji;

- w drugim przypadku, mimo istnienia okoliczności uzasadniających wykonanie specjalistycznej opinii, Urząd nie podjął żadnych czynności w celu weryfikacji założeń projektu,

- dokonanie wyboru projektanta zadaszania widowni oraz niezbędnej infrastruktury technicznej Stadionu Śląskiego w trybie z wolnej ręki pomimo faktycznego braku przesłanek do odstąpienia od zastosowania jednego z podstawowych trybów zamówień publicznych.

Na skutek wyżej wymienionych nieprawidłowości Urząd wydatkował niegospodarnie środki publiczne w wysokości co najmniej 68,4 mln zł².

Jednocześnie NIK ocenia pozytywnie przyjęty sposób weryfikacji prawidłowości założeń projektu w „Zamiennej Dokumentacji Projektowej” zamówionej w 2013 r.

Ustalenia NIK wskazują ponadto na nieprawidłowe działanie innych niż Urząd uczestników procesu modernizacji Stadionu w okresie objętym niniejszą kontrolą, w tym – mogące rzutować negatywnie na bezpieczeństwo obiektu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rezygnacja z realizacji projektu zadaszania trybun „Saturn 2005”.

1.1. Podstawy opracowania i działania zmierzające do realizacji projektu „Saturn 2005”.

Opis stanu faktycznego

13 maja 1994 r. Wojewódzki Ośrodek Sportu i Rekreacji „Stadion Śląski” zawarł z Zakładem Projektowania i Wdrożeń TB Teodor Badora Sp. z o.o.³ umowę o pełnienie funkcji generalnego projektanta modernizacji Stadionu. Zgodnie z jej postanowieniami opracowanie dokumentacji projektowej dla kolejnych etapów modernizacji Stadionu było zlecane na podstawie osobnych porozumień. Modernizacja, wg ww. umowy miała obejmować przekształcenia architektoniczno-budowlane przystosowujące stadion do aktualnych norm i wymogów, w szczególności określonych przez FIFA, UEFA, PZPN, Międzynarodową Federację Motocyklową oraz Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki w zakresie umożliwiającym otwarcie stadionu dla imprez krajowych i międzynarodowych oraz rozbudowę stadionu „ukierunkowaną na jego przekształcenie w obiekt narodowy o najwyższych parametrach funkcjonalnych i technicznych oraz o światowym standardzie wyposażenia”. Zakres modernizacji został podzielony na siedem etapów, natomiast budowa zadaszania widowni

² Na tę kwotę składają się: 98.000 zł – wydatki poniesione na opracowanie wykonane przez TB Badora dotyczące dostosowania Stadionu do wymogów UEFA, 12.442.024 zł – cena zakupu projektu zadaszania trybun GMP oraz 55.842.067 zł – różnica kosztów budowy zadaszania trybun wg projektu „Saturn 2005” i GMP (wg cen ofertowych).

³ Zwany dalej „TB Badora”.

była jej trzecim etapem⁴. Dokumentację projektową dla zadania widowni opracowało biuro TB Badora na podstawie porozumienia, które zawarło z nim Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów Zarząd Inwestycji w Katowicach⁵ jako inwestor zastępczy w dniu 7 marca 2005 r. Koszt opracowania dokumentacji ustalono na 2,5 mln zł. Na podstawie projektu zadania p.n. „Saturn 2005”⁶, opracowanego przez TB Badora, uzyskano pozwolenie na budowę, wydane przez Prezydenta Chorzowa w dniu 22 kwietnia 2005 r.

(dowód: akta kontroli str. 498-538)

W związku z zawaleniem się pod ciężarem śniegu, w styczniu 2006 r., konstrukcji dachu hali wystawienniczej na terenie Międzynarodowych Targów Katowickich, Dyrektor Wydziału Inwestycji Urzędu Marszałkowskiego⁷ zwrócił się⁸ do Dyrektora Zarządu Inwestycji GPW z wnioskiem o zbadanie statyki konstrukcji projektowanego zadania widowni Stadionu Śląskiego. Zadanie to zlecono Instytutowi Techniki Budowlanej⁹ w Warszawie, który w marcu 2006 r. opracował na zlecenie Urzędu opinię dotyczącą obciążenia śniegiem projektowanego zadania stadionu. Wg tej opinii zastosowane w projekcie „Saturn 2005” wartości współczynnika obciążenia śniegiem mieściły się w parametrach normy europejskiej (przyjęty w projekcie współczynnik obciążenia śniegiem był o 43% wyższy od polskich norm i o 11% wyższy od norm europejskich).

(dowód: akta kontroli str. 539-541e)

W celu wyłonienia wykonawcy robót budowlanych zadania widowni Stadionu (wraz z opracowaniem projektowej dokumentacji wykonawczej) wg projektu „Saturn 2005”, GPW zorganizowało w 2006 r. dwa przetargi ograniczone. Pierwszy przetarg, w którym złożono dwie ważne oferty, zakończony 17 lipca 2006 r., został unieważniony, gdyż cena najkorzystniejszej oferty przewyższała kwotę, którą zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia¹⁰, natomiast drugi przetarg, zakończony w grudniu 2006 r. (w którym dopuszczono możliwość składania ofert wariantowych) unieważniono, gdyż nie złożono żadnej oferty niepodlegającej odrzuceniu¹¹. Wartość szacunkowa zamówienia wyniosła 76,6 mln zł przy pierwszym postępowaniu i 98,8 mln zł przy drugim postępowaniu. W trakcie pierwszego postępowania oferenci: firma Pfeifer Seil Und Hebetchnik GmbH oraz konsorcjum firm, którego liderem była firma KEM Sp. z o.o. wyrażali gotowość realizacji zadania wg projektu „Saturn 2005”, nie wnosząc zastrzeżeń do jego projektu budowlanego.

W drugim postępowaniu, w którym dopuszczono składanie ofert wariantowych, do składania ofert zaproszono: Konsorcjum, którego liderem była spółka KEM z Dąbrowy Górniczej oraz firmę Pfeifer Seil Und Hebetchnik GmbH.

Obie oferty zawierały rozwiązania wariantowe wykraczające poza zakres przewidziany w specyfikacji istotnych warunków zamówienia¹² tym samym wymagające uzyskania nowego pozwolenia na budowę, przez co zostały odrzucone jako niezgodne z siwz, a postępowanie przetargowe zostało unieważnione.

⁴ Kolejne etapy (przedsięwzięcia) miały obejmować: „Zewnętrzną strefę wschodnią” (IV), „Zachodnią strefę publiczną” (V), „Instalacje i urządzenia specjalistyczne” (VI), „Zewnętrzną strefę zachodnią wraz z centrum usługowo-sportowym »Pierścień«”(VII).

⁵ Zwany dalej „GPW”.

⁶ Zwanego dalej „Saturn 2005”.

⁷ Wydział Inwestycji dalej zwany także „Wydziałem” lub „WI”, Urząd Marszałkowski zwany dalej „Urzędem”.

⁸ Pismem z 2 lutego 2006 r.

⁹ Zwany dalej „ITB”.

¹⁰ Zgodnie z art. 93 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 907 ze zm.) (dalej zwanej „pzp”).

¹¹ Art. 93 ust. 1 pkt 1 pzp.

¹² Zwanej dalej siwz.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

(dowód: akta kontroli str. 542-705, 712-721)

NIK zwraca uwagę, że postępowanie, w którym dopuszczono składanie ofert wariantowych, było obciążone wadą, która uniemożliwiała zawarcie ważnej umowy, gdyż zamawiający mógł dopuścić możliwość złożenia oferty wariantowej tylko wtedy, gdy cena, zgodnie z art. 83 ust. 1 pzp, nie była jedynym kryterium wyboru, zaś w II przetargu na wykonanie zadania jedynym kryterium wyboru była cena.

Dopuszczenie ofert wariantowych zostało zasugerowane przez TB Badora¹³, natomiast decyzję o możliwości składania takich ofert podjął Zarząd Województwa Śląskiego 29 sierpnia 2006 r.

(dowód: akta kontroli str. 638-668, 706-711)

W ramach przygotowań do zgłoszenia Stadionu Śląskiego do rozgrywek EURO 2012 inwestor zastępczy zawarł z TB Badora porozumienie nr II/2006 z dnia 2 lutego 2006 r. w sprawie koncepcji dostosowania pojemności trybun do wymogów FIFA dla rozgrywek EURO 2012, wraz z określeniem kosztów realizacji prezentowanych wariantów. Opracowanie to zostało przekazane do GPW¹⁴, a należność za nie (w wysokości 0,98 mln zł) została przekazana na konto TB Badora w dniu 20 grudnia 2006 r.

(dowód: akta kontroli str. 722-741)

29 stycznia 2007 – podpisano z PZPN i Federacją Piłkarską Ukrainy umowę dotyczącą zasad wykorzystania Stadionu w rozgrywkach Euro 2012, natomiast 18 kwietnia 2007 r. Komitet Wykonawczy UEFA podjął decyzję, że finały piłkarskich mistrzostw Europy w 2012 roku odbędą się w Polsce i na Ukrainie.

(dowód: akta kontroli str.: 742-772)

1.2. Działania podejmowane przez Urząd w celu rezygnacji z projektu „Saturn 2005”.

Opis stanu
faktycznego

W momencie podpisania umowy z PZPN i Federacją Piłkarską Ukrainy¹⁵ w sprawie EURO 2012 modernizacja Stadionu Śląskiego była najbardziej zaawansowana ze wszystkich zgłoszonych do turnieju aren sportowych. Urząd posiadał w tym czasie zatwierdzony projekt zadania „Saturn 2005” wraz z ważnym pozwoleniem na budowę. Jego poprawność potwierdzały:

- koreferat opracowany przez dr hab. inż. J. W., profesora Politechniki Śląskiej;
- opinia ITB, dotycząca współczynnika obciążenia śniegiem projektowanego zadania stadionu (potwierdzająca poprawność przyjętych założeń) z marca 2006 r.;
- gotowość potencjalnych wykonawców do realizacji projektu „Saturn 2005” – dwie ważne oferty konsorcjów (KEM i PFEIFER)¹⁶, złożone do przetargu na zadanie Stadionu wg projektu „Saturn 2005”, ogłoszonego w lutym 2006 r.

(dowód: akta kontroli str. 535-538, 541a-547, 874-881)

Oprócz projektu samego zadania Urząd dysponował, opracowaną w 2006 r., w związku ze zgłoszeniem Stadionu Śląskiego do rozgrywek EURO 2012 „Analizą funkcjonalno-przestrzenną w aspekcie wymogów Komitetu

¹³ W piśmie z 12 lipca 2006 r.

¹⁴ Nie ma możliwości ustalenia daty przekazania opracowania do GPW.

¹⁵ W dniu 29 stycznia 2007 r. (zwana dalej „umową stadionową”).

¹⁶ Za cenę wyższą niż Urząd przeznaczył na realizację zadania.

Wykonawczego do spraw Organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 722-741, 1751-1752)

Jak zeznał w toku kontroli ówczesny Marszałek Województwa Śląskiego – Janusz Moszyński: „Od momentu podpisania umowy stadionowej z UEFA, poprzez wybór Polski jako współorganizatora EURO 2012 w powiązaniu z nabywaną wiedzą i coraz bardziej negatywną oceną sposobu prowadzenia modernizacji Stadionu Śląskiego w latach 1994-2006 oraz zastrzeżeń co do projektu zadania – powstało przekonanie, że należy zmienić zarówno nadzorującą inwestycję [GPW – przyp. NIK], jak i autorów projektu. Podkreślam, że nadal tę decyzję uważam za słuszną”.

(dowód: akta kontroli str. 1081-1084)

1.2.1. Zamówienie „analizy obecnego stanu i możliwości dalszych prac modernizacyjnych Stadionu w związku z przygotowaniem do planowanej organizacji EURO 2012”.

Opis stanu faktycznego

Pierwsze działania wskazujące na zmianę koncepcji zadania Stadionu Śląskiego zostały podjęte w połowie lipca 2007 r. Wtedy to Wydział Inwestycji, w dniu 20 lipca 2007 r., zwrócił się do spółki DiG Sowińscy – Architekci s.j. w Gliwicach¹⁸ o opracowanie „analizy obecnego stanu i możliwości dalszych prac modernizacyjnych Stadionu w związku z przygotowaniem do planowanej organizacji EURO 2012”¹⁹. Wg karty sprawy z dnia 25 lipca 2007 r., opracowanie miało obejmować m.in. „inwentaryzację stanu obecnego i analizę możliwości kontynuacji prac projektowych i wykonawczych w związku z prowadzoną modernizacją”. Przedmiot opracowania został uzgodniony na spotkaniu przedstawicieli Urzędu z DiG Sowińscy w dniu 23 lipca 2007 r. i przedstawiony w ofercie tej spółki z 24 lipca 2007 r. Decyzję o zleceniu opracowania podjął Zarząd Województwa uchwałą nr 1370/2007 z 26 lipca 2007 r.

(dowód: akta kontroli str. 773-780)

Doświadczenie zawodowe firmy DIG Sowińscy, wg stanu na 2007 r. obejmowało projektowanie hal produkcyjnych, magazynowych i budynków mieszkalnych²⁰. Jak zeznał w toku kontroli autor ww. opracowania G. S., jego doświadczenie w 2007 r. w zakresie projektowania dużych obiektów sportowych było niewielkie - wykonał projekty lodowiska i krytej pływalni o wymiarach olimpijskich i pracował w zespole opracowującym dokumentację widowiskowo-sportowej hali Podium w Gliwicach.

(dowód: akta kontroli str. 1078-1079)

Marszałek Janusz Moszyński odnośnie powodów zlecenia ww. opracowania firmie DiG Sowińscy zeznał: „Nie było wówczas w Polsce firm posiadających doświadczenie w projektowaniu zadania czy wielkopowierzchniowych obiektów sportowych. My nie szukaliśmy firmy do projektowania stadionu czy jego modernizacji, a szukaliśmy kogoś kto zbierze różne pomysły jakie pojawiły

¹⁷ „Analiza funkcjonalno-przestrzenna w aspekcie wymogów Komitetu Wykonawczego do spraw Organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012”, która zawierała koncepcję rozmieszczenia elementów (m.in. toalet, gastronomii, ciągów komunikacyjnych, lokalizacji urządzeń monitoringu i nagłośnienia, planu rozmieszczenia kamer, itp.) niezbędnych do dostosowania stadionu do wymogami UEFA.

¹⁸ Dalej zwanej DiG Sowińscy.

¹⁹ Dalej zwane „Analizą...”

²⁰ Informacja pozyskana ze strony internetowej firmy DiG Sowińscy

się wokół kierunku, w którym powinna iść modernizacja stadionu. Pomysły pochodziły od prasy (dziennikarzy), postów, radnych. W związku z tym poleciłem aby zebrać to wszystko. Ja twierdziłem wówczas, że firma która będzie te rzeczy dla nas robić nie może (...) uczestniczyć w przetargach które odbywałyby się w przyszłości”.

(dowód: akta kontroli str. 1081-1084)

Województwo zawarło umowę z firmą DiG Sowińscy w dniu 1 sierpnia 2007 r. Jej przedmiotem była „Analiza obecnego stanu i możliwości dalszych prac modernizacyjnych Stadionu w związku z przygotowaniem do planowanej organizacji EURO 2012”, której zakres dotyczył następujących 5 wariantów modernizacji Stadionu:

1. Kontynuowanie dotychczasowej rozbudowy i modernizacji zgodnie z opracowanym w 1997 r. Generalnym Projektem Konceptyjnym, z niewielkimi korektami dostosowania do wymogów UEFA.
2. Likwidacja trybun ziemnych i budowa trybuny żelbetowej zachodniej oraz opracowanie nowego projektu zadaszania.
3. Całkowite wyburzenie trybun ziemnych, wybudowanie nowych trybun żelbetowych, likwidacja toru żużlowego – stadion tylko piłkarski.
4. Obniżenie areny sportowej, przybliżenie trybun ziemnych maksymalnie do boiska piłkarskiego, zwiększenie widowni, likwidacja toru żużlowego – stadion tylko piłkarski.
5. Całkowita likwidacja obecnego stadionu, wybudowanie nowych trybun żelbetowych – stadion tylko piłkarski.

Wariant I został uznany przez autorów opracowania za najbardziej racjonalny (str. 32 „Analizy...”). W przedłożonym przez DiG Sowińscy opracowaniu znalazło się stwierdzenie dotyczące konstrukcji projektu „Saturn 2005” oraz wcześniejszych przetargów na jego realizację: „oba te przetargi nie dały rezultatów gdyż przyszli wykonawcy zakwestionowali zbyt małe ilości stali profilowej ustalone w projekcie budowlanym (różnica blisko 100 %) oraz zbyt duży rozstaw pionowych słupów nośnych przekrycia”. (...) W związku z powyższym należy niezwłocznie przystąpić do:

- Ponownego przeliczenia z przeanalizowaniem całego układu statycznego przekrycia trybun wg projektu „Saturn 2005”.
- Na podstawie tego zweryfikować rzeczywistą ilość stali profilowej potrzebną do realizacji przekrycia i bezpieczeństwo statyczno-wytrzymałościowe ustroju oraz bezpieczeństwo użytkowania.
- Jeżeli analiza ta da negatywne wyniki tak statyczno-wytrzymałościowe jak i ekonomiczne - ilość stali i koszt realizacji należy – PRZEANALIZOWAĆ I ZAPLANOWAĆ INNY SPOSÓB PRZEKRYCIA TRYBUN [podkreślenie DiG Sowińscy]²¹.

Ponadto w uwagach końcowych „Analizy...” znalazło się następujące zalecenie (pkt 3 str. 32 „Analizy...”): „należy wykonać ekspertyzę techniczną, dotyczącą projektu zadaszania widowni, a po wykonaniu ekspertyzy podjąć decyzję projektowania nowego zadaszania lub adaptacji istniejącej dokumentacji i uzyskania pozwolenia na budowę”.

(dowód: akta kontroli str. 781-816)

²¹ Podkreślenie DiG Sowińscy, str. 19 „Analizy...”.

NIK zwraca uwagę, że przetargi zostały unieważnione z innych powodów niż przedstawiono w „Analizie...”²², a w dokumentacji przetargowej, w tym w żadnej ze złożonych ofert, ani w zapytaniach lub protestach składanych przez oferentów, nie było dokumentów potwierdzających fakt kwestionowania ilości stali profilowej czy też rozstawu pionowych słupów nośnych w projekcie „Saturn 2005”²³.

(dowód: akta kontroli str. 712-719, 821-838)

W sprawie podstaw źródłowych tez o kwestionowaniu przez oferentów ilości stali profilowej i rozstawu pionowych słupów nośnych w projekcie „Saturn 2005”, G. S. zeznał *„Przede wszystkim chciałbym zaznaczyć, że w trakcie przygotowywania ww. opracowania, nie dokonywałem szczegółowej analizy dokumentacji TB Badora (w odniesieniu do konstrukcji). Ilość stali oraz liczba słupów nie były przedmiotem mojej analizy. Zawarty w tym opracowaniu zapis w tym zakresie powstał jako wniosek wysnuty z faktu, że oferowane przez wykonawców ceny znacznie przekraczały budżet zamawiającego. Nadmieniam jednocześnie, że nie miałem dostępu do dokumentacji przetargowej z obu postępowań na zadaszenie »Saturna«”.*

(dowód: akta kontroli str. 1078-1079)

Na pytanie, jaką dokumentację do „Analizy...” z sierpnia 2007 przekazano G. S. i czy miał on dostęp do dokumentacji przetargowej z obu postępowań, Jan Gaj – ówczesny Dyrektor Wydziału Inwestycji Urzędu odpowiedział: *„Nie przypuszczam aby miał dostęp do dokumentacji przetargowej bo była ona w GPW. G. S. pracował na tym co miał mój wydział – Wydział Inwestycji. Dostęp do projektu miał u mnie w gabinecie (do wglądu)”.*

(dowód: akta kontroli str. 1085-1091)

Mimo iż „Analiza...” zawierała w części technicznej zalecenia oparte na stwierdzeniach nie znajdujących podstaw w dokumentacji źródłowej, ówczesny Dyrektor Wydziału Inwestycji Jan Gaj²⁴ 23 sierpnia 2007 r. odebrał opracowanie bez zastrzeżeń i wykonawcy wypłacono należność w wysokości 25.000 zł netto (30.500 zł brutto).

(dowód: akta kontroli str. 817-820)

W sprawie zawartości „Analizy...” i jej odbioru Jan Gaj zeznał: *„Nie wiem skąd G. S. miał te informacje. Odnośnie odbioru nie potrafię odpowiedzieć na to pytanie”.* Natomiast na pytanie czy wnioski z „Analizy...” sporządzonej przez DiG Sowińscy zostały przekazane projektantowi zadaszenia „Saturn 2005”, a jeśli nie to dlaczego, pan Jan Gaj zeznał: *„Nie przypominam sobie żeby były jakieś spotkania. Nie potrafię odpowiedzieć na to pytanie”.*

(dowód: akta kontroli str. 1085-1091)

Równoległe ze zleceniem „Analizy...” spółce DiG Sowińscy, Urząd zwrócił się do TB Badora, pismem nr IW/V/0724/37/2007 z dnia 18 lipca 2007 r., podpisanym przez Marszałka Województwa Janusza Moszyńskiego

²² Pierwszy przetarg unieważniono, ponieważ cena najkorzystniejszej oferty lub oferta z najniższą ceną przewyższała kwotę, którą zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia (art. 93 ust. 1 pkt 4 PZP), natomiast drugi unieważniono, ponieważ nie złożono żadnej oferty niepodlegającej odrzuceniu (art. 93 ust. 1 pkt 1 PZP).

²³ W drugim przetargu dopuszczono oferty wariantowe, w których konsorcjum, którego liderem była firma „KEM” zaproponowała rozwiązanie polegające na zastosowaniu 20 słupów nośnych konstrukcji głównej i dodatkowo 19 wiaźarów, podczas gdy projekt zakładał wyłącznie 20 słupów. W niedatowanym piśmie (treść pisma wskazuje, że zostało sporządzone po II przetargu) podpisanym przez ówczesnego Prezesa Zarządu GPW J. Ł. wzmianka, że *„w trakcie procedury przetargowej firma KEM zgłaszała, że projekt TB jest wadliwy i przygotowała koncepcję wariantową”.* Informacji tej nie potwierdza dokumentacja przetargu. Ponadto, przedłożone przez Urząd dokumenty wskazują, że to Wydział Inwestycji Urzędu prosił, aby GPW w zleceniu opracowania koncepcji zadaszenia widowni dla biura TB Badora uwzględniono *„20 słupów podtrzymujących konstrukcję nośną zadaszenia wykonaną w oparciu o lekki ustrój ciągnowy”* – pismo Urzędu nr IW/II0724/36/2004 z dnia 16.12.2004 r.

²⁴ Jan Gaj był członkiem komisji przetargowej w obu przetargach.

(parafowanym przez Dyrektora Wydziału Inwestycji Jana Gaja). W piśmie tym Marszałek poinformował o „planowanym do końca 2007 roku rozwiązaniu umowy z dotychczasowym inwestorem zastępczym zadania” oraz o rozważaniu 5 wariantów dalszej modernizacji Stadionu: „W związku z organizacją przez Polskę i Ukrainę Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012 oraz realną szansą na zorganizowanie części rozgrywek piłkarskich na Stadionie Śląskim w Chorzowie, przedstawiane są na forum publicznym różne propozycje i koncepcje dotyczące możliwości przebudowy Stadionu bądź wręcz jego wyburzenia i postawienia w jego miejscu nowego nowoczesnego budynku. Aby móc ustosunkować się do przedstawionych propozycji, chciałbym poznać stanowisko Pana Dyrektora oraz Pana dr Z. P. jako Generalnego Projektanta modernizacji Stadionu Śląskiego do przedstawionych poniżej najczęściej proponowanych wariantów jego przebudowy”. Pismo do TB Badora nie zawierało informacji o zastrzeżeniach do bezpieczeństwa konstrukcji „Saturna 2005”.

(dowód: akta kontroli str. 839-840)

1.2.2. Ekspertyzy techniczne projektu „Saturn 2005”.

Opis stanu
faktycznego

Zlecenie ekspertyz technicznych projektu „Saturn 2005”.

W „Analizie...” DiG Sowińscy (przekazanej przez autorów 23 sierpnia 2007 r.) zalecano niezwłoczne "ponowne przeliczenie układu statycznego przekrycia trybun wg projektu »Saturn 2005« oraz zweryfikowanie rzeczywistej ilości stali profilowej potrzebnej do realizacji przekrycia i bezpieczeństwa statyczno-wytrzymałościowego ustroju oraz bezpieczeństwa użytkownika. Następnie (jeżeli analiza ta da negatywne wyniki) przeanalizowanie i zaplanowanie innego sposobu przekrycia trybun”.

W Urzędzie nie podjęto działań w celu realizacji tych zaleceń, natomiast jeszcze przed odebraniem od DiG Sowińscy „Analizy...” Wydział Inwestycji przygotował zapytania do dwóch politechnik o możliwość wykonania ekspertyz w zakresie konstrukcji projektowanego zadania oraz wpływu na nią obciążenia wiatrem i śniegiem. Zapytania te (podpisane przez Jana Gaję) wysłano 23 sierpnia 2007 r. (w tym samym dniu, w którym odebrano „Analizy...”) do Politechniki Krakowskiej (w zakresie obciążenia wiatrem i śniegiem) oraz do Politechniki Wrocławskiej (w zakresie konstrukcji). Po otrzymaniu odpowiedzi Zarząd Województwa podjął uchwały nr 1709 z dnia 18 września 2007 r. i nr 1754 z dnia 25 września 2007 r., w których zaakceptował zlecenie ekspertyz w zakresie proponowanym przez Wydział Inwestycji Urzędu. W zapytaniach do politechnik powielono, niepotwierdzoną źródłowo informację, zawartą w „Analizie...” autorstwa DiG Sowińscy, że konieczność wykonania ekspertyz wynikała ze „zgłaszanych przez potencjalnych wykonawców wątpliwości i uwag co do przedstawionej w projekcie budowlanym konstrukcji zadania”.

(dowód: akta kontroli str. 785-816, 841-863)

Jan Gaj odnośnie powoływania się w zapytaniach do obu politechnik na „zastrzeżenia do projektu” zeznał: „(...) Przeprowadzone zostały dwa postępowania na wybór wykonawcy, które nie zostały rozstrzygnięte, a istotne jest postępowanie drugie gdzie wprowadzono możliwość składania ofert wariantowych, które w oparciu o zatwierdzony projekt budowlany i wydane pozwolenie na budowę na etapie projektu wykonawczego uwzględniałyby pewne rozwiązania proponowane przez wykonawców w swoich ofertach. Uważaliśmy bowiem, że wprowadzenie takiej możliwości doprowadzi do sytuacji takiej, że potencjalni wykonawcy zobowiązani warunkami przetargu do wykonania projektu wykonawczego i wzięcia pełnej odpowiedzialności za bezpieczeństwo

tej konstrukcji będą mogli wprowadzić uznane przez siebie rozwiązania projektowe. Zaznaczyć tutaj muszę, że sprawa dotyczy konstrukcji, a więc robót konstrukcyjnych i wprowadzenie w tym zakresie jakichkolwiek zmian w stosunku do projektu budowlanego wpływa w sposób bezpośredni na bezpieczeństwo konstrukcji, technologię wykonawstwa. Wprowadzenie wariantowości stwarza również szanse do uzyskania większej ilości ofert. Istotnym jest również dla zrozumienia całokształtu sprawy to, że zadanie realizowane miało być w systemie »zaprojektuj i wybuduj«, przy czym w części dotyczącej projektu wymagane było tylko wykonanie projektu wykonawczego w oparciu o posiadany projekt budowlany. Patrząc z punktu widzenia potencjalnego wykonawcy w przypadku jego przystąpienia do przetargu musiał on znaleźć biuro projektów które w oparciu o projekt TB Badora wykona projekt wykonawczy i weźmie pełną odpowiedzialność za całość konstrukcji. Była to sytuacja dość nietypowa ponieważ system projektuj i buduj nie jest trudny do zastosowania w przypadku, gdy w części dot. projektu, potencjalny wykonawca startuje od zera czyli od projektu budowlanego, uzyskuje pozwolenie na budowę i w oparciu o to opracowuje projekt wykonawczy. Po unieważnieniu II postępowania Zamawiający znalazł się w sytuacji patowej ponieważ mimo wprowadzenia wariantowości i uzyskaniu na etapie składania wniosków propozycji wykonawców proponowane rozwiązania wariantowe nie uzyskały akceptacji autorskiego biura projektów. Zamawiający w istocie miał projekt budowlany, w oparciu o który nikt nie zaoferował się wykonać zadania. Powyższe było powodem zawarcia przeze mnie w pismach do obu politechnik informacji o zastrzeżeniach do posiadanego projektu budowlanego”.

(dowód: akta kontroli str. 1085-1091)

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w pierwszym przetargu złożono dwie ważne oferty, a więc byli wykonawcy, którzy uznali zadanie za możliwe do wykonania na podstawie założeń sporządzonych przez TB Badora. Natomiast oferty złożone w II przetargu podlegały odrzuceniu, gdyż były niezgodne z siwz.

Umowa z Politechniką Krakowską została zawarta 30 września 2007 r.; wynagrodzenie ustalono i wypłacono w wysokości 27.450 zł brutto, a termin opracowania ekspertyzy ustalono na 31 października 2007 r. Ekspertyza została przekazana do Urzędu 13 listopada 2007 r. Natomiast umowa z Politechniką Wrocławską została zawarta 15 października 2007 r., wynagrodzenie ustalono i wypłacono w wysokości 64.538 zł brutto, a termin jej opracowania ustalono na 14 grudnia 2007 r.

(dowód: akta kontroli str. 845-873)

Udostępnienie ekspertyz oraz przekazywanie ich wyników autorowi projektu „Saturn 2005”.

Informacje o wynikach ekspertyz były niezwłocznie publikowane w lokalnej prasie.

Opis stanu faktycznego

O wynikach ekspertyzy Politechniki Krakowskiej napisał „Dziennik Zachodni” jeszcze przed jej oficjalnym przekazaniem Urzędowi przez jej wykonawcę: w dniu 13 listopada ukazał się w tej gazecie artykuł²⁵ pt. „Dach nad Stadionem we mgle”²⁶. W artykule zasygnalizowano możliwość zmiany projektu zadania i związany z tym wzrost kosztów: „Według pierwszego projektu, zadanie

²⁵ Publikacja w tym samym dniu co przekazanie ekspertyzy jej wyników w gazecie porannej wskazuje, że została ona udostępniona wcześniej.

²⁶ Autor napisał w nim m.in.: „z naszych nieoficjalnych informacji wynika, że ekspertyza specjalistów z AGH (powinno być Politechnika Krakowska – przyp. NIK) na temat planowanego zadania Stadionu Śląskiego nie pozostawia na pierwotnym projekcie suchej nitki. Według nich wielofilarowa konstrukcja utrzymująca brezentową powłokę nie spełnia warunków bezpieczeństwa”.

Stadionu Śląskiego w Chorzowie miało kosztować 120 mln zł. Teraz, chociażby z powodu koniunktury na rynku budowlanym, wartość może wzrosnąć do 200 mln zł". Dziennik zacytował również wypowiedź Marszałka Janusza Moszyńskiego: "...Trzeba pamiętać, że życie ludzkie jest bezcenne. Jeśli wybierzemy nowy projekt dachu Stadionu Śląskiego, to musi być on najlepszy dla widzów". Dzień później „Dziennik Zachodni” opublikował kolejny artykuł oparty na ekspertyzie Politechniki Krakowskiej, w którym powtórzono zawartą w niej tezę, że „dach został źle zaprojektowany”. W artykule podano również, że „Marszałek województwa Janusz Moszyński czeka na jeszcze jedną opinię ekspertów w sprawie zadania chorzowskiego stadionu. Jeśli będzie ona równie druzgocąca, rozpoczną się prace nad nowym projektem”²⁷.

(dowód: akta kontroli str. 882-883)

W dniu 13 listopada 2007 r., na prośbę Urzędu, autor ekspertyzy udzielił wywiadu kanałowi regionalnemu TVP, w którym powtórzył tezy ze swojego opracowania.

(dowód: akta kontroli str. 1155-1156)

Podobnie w przypadku ekspertyzy Politechniki Wrocławskiej, treść opinii została niezwłocznie opublikowana w mediach: 18 grudnia 2007 r. (dwa dni robocze po jej odebraniu) ukazał się artykuł w „Gazecie Wyborczej Katowice” pt. „Stadion Śląski bez parasola”. Wg informacji udzielonej wówczas przez Dyrektora Jana Gaja: „eksperti oceniali całą konstrukcję dachu i uznali, że przy projektowaniu przyjęto błędne założenia. Końcowy wniosek jest taki, że dach nie spełnia warunków bezpieczeństwa”. (...) Jan Gaj zadeklarował również, że „do końca stycznia chcemy wybrać biuro projektowe, które zaprojektuje zupełnie nową koncepcję dachu”²⁸.

(dowód: akta kontroli str. 884)

Przesłuchiwani w charakterze świadka: Janusz Moszyński, Jan Gaj i Krzysztof Krzemiński – ówczesny rzecznik prasowy Urzędu nie potrafili odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób informacja o wyniku ekspertyzy Politechniki Krakowskiej dostała się do prasy, zanim oficjalnie wpłynęła do Urzędu. Zaprzeczyli też, iż to oni poinformowali o niej media.

(dowód: akta kontroli str. 1080-1091)

Urząd nie poinformował biura TB Badora o zleceniu ekspertyz elementów projektu „Saturn 2005” politechnikom Krakowskiej i Wrocławskiej²⁹. Po opublikowaniu przez „Dziennik Zachodni” artykułu „Dach nad Stadionem we mgle”, w dniu 14 listopada 2007 r., biuro TB Badora zwróciło się do Urzędu o udostępnienie zamówionych ekspertyz „dla umożliwienia zajęcia stanowiska”. W odpowiedzi z dnia 21 listopada 2007 r. Marszałek Janusz Moszyński poinformował TB Badora o tym komu i w jakim zakresie ekspertyzy zlecono, a także, że zostaną one przekazane „niezwłocznie po otrzymaniu kompletu ekspertyz”³⁰. W piśmie Marszałek nie poinformował o tym, że ekspertyza Politechniki Krakowskiej została już dostarczona, ani o terminie przekazania ekspertyzy Politechniki Wrocławskiej. W odpowiedzi, biuro TB Badora złożyło

²⁷ Tymczasem już w dniu 20 listopada (drugą ekspertyzę Urząd otrzymał w dniu 14 grudnia 2007 r.) ukazała się w „Gazecie Wyborczej Katowice” informacja, że „Władze regionu rozmawiają z kilkunastoma firmami, które mogą zająć się projektem, a potem budową”.

²⁸ Uchwała o odstąpieniu od projektu „Saturn 2005” oraz wszczęciu procedury wyboru nowego projektu została podjęta przez Zarząd Województwa trzy tygodnie później.

²⁹ Nie poinformowano też autora projektu „Saturn 2005” o zleceniu wcześniej spółce DiG Sowiński „Analizy obecnego stanu i możliwości dalszych prac modernizacyjnych Stadionu w związku z przygotowaniem do planowanej organizacji EURO 2012”, które było źródłem stwierdzenia, iż „przyszli wykonawcy” kwestionowali założenia techniczne projektu oraz bezpośrednim powodem zlecenia ekspertyz.

³⁰ Przyjęcie formuły „po otrzymaniu kompletu ekspertyz” spowodowało, że opracowanie Politechniki Krakowskiej nie zostało udostępnione autorowi projektu „Saturn 2005” niezwłocznie, a dopiero po odebraniu drugiej ekspertyzy (z ponad miesięcznym opóźnieniem).

w dniu 6 grudnia 2007 r. skargę do Marszałka na bezczynność w tej sprawie. Wersje elektroniczne obu ekspertyz przekazano projektantowi „Saturna 2005” w dniu 17 grudnia 2007 r., zaś w dniu 20 grudnia 2007 r. TB Badora złożył monit, za pośrednictwem Przewodniczącego Sejmiku, w którym prosił o pełne wersje ekspertyz, gdyż otrzymane 17 grudnia wersje elektroniczne były „bez znaków osób opracowujących te dokumenty, bez ich podpisów i bez stwierdzenia czy są kompletne (...). Teksty ekspertyz przekazane do wglądu nie zawierają sprawdzających obliczeń statyczno-wytrzymałościowych do projektu zadania Stadionu Śląskiego, na podstawie których Inwestor otrzymał prawomocną decyzję o pozwoleniu na budowę”. Autor projektu „Saturn 2005” otrzymał kompletne ekspertyzy w dniu 2 stycznia 2008 r. Dzień później Wydział Inwestycji Urzędu przygotował, w formie „karty sprawy” wnioski na posiedzenie Zarządu Województwa o „przyjęcie wniosków końcowych z obu ekspertyz i wyrażenie zgody na wszczęcie procedury wyboru nowego projektanta zadania Stadionu”. W karcie sprawy, w poz. „konsekwencje finansowe (np. obciążenie budżetu)” Wydział nie podał rzeczywistych szacunkowych konsekwencji finansowych (w informacjach do prasy podawano kwoty 120-200 mln. zł), lecz poinformował, że w dziale 926, rozdz. 92601 § 6050 przewidziano dla zadania inwestycyjnego pn. „Zadanie Stadionu Śląskiego wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną” kwotę 35 mln zł”. W dniu 8 stycznia 2008 r. Zarząd Województwa podjął uchwałę³¹ o „przyjęciu wniosków zawartych w ekspertyzach i wyrażeniu zgody na wszczęcie procedury wyboru biura projektowego, któremu zlecone zostanie opracowanie zadania stadionu”, a autorowi projektu „Saturn 2005” wyznaczono spotkanie na 10 stycznia 2008 r. (dwa dni po podjęciu decyzji o odstąpieniu od realizacji projektu).

(dowód: akta kontroli str. 886-901)

W odpowiedzi na zaproszenie Urzędu, pismem z dnia 7 stycznia 2008 r. Dyrektor biura TB Badora stwierdził, że „Ustosunkowanie się do obu ekspertyz dotyczących zadania Stadionu Śląskiego, udostępnionych nam przy piśmie Urzędu Marszałkowskiego z dnia 2 stycznia 2008 r. przekażemy po zakończeniu analiz technicznych. W opisanej wyżej sytuacji uważamy, za niecelowy udział w spotkaniu z autorami omawianych ekspertyz – nie możemy uczestniczyć we wprowadzaniu w błąd opinii publicznej, natomiast jest oczywiste, że będziemy dochodzić swoich racji przed Sądem w drodze oskarżenia prywatnego”³².

(dowód: akta kontroli str. 902-906)

Marszałek Janusz Moszyński zeznał, że nie wiedział, że tak późno przekazano ekspertyzy firmie TB Badora. Nadmienił, że nie widzi niczego złego w tym, że TB Badora miał dostać dokumenty do wglądu gdy zostanie zebrany komplet. Odnośnie podjęcia uchwały o wszczęciu postępowania na wybór nowego projektanta zadania Stadionu bez zapewnienia autorom projektu możliwości ustosunkowania się do zawartości obu ekspertyz zeznał: „Ekspertyzy nie budziły wątpliwości, a zadawanie pytań panu Badorze, miało się za celem, gdyż odpowiedzi były wiadome. Skoro ktoś źle ocenia czyjąś pracę, to należy oczekiwać że taka osoba będzie się bronić. Nasze działanie wynikało z ostrożności procesowej, gdyż spodziewaliśmy się sporu sądowego”.

(dowód: akta kontroli str. 1081-1084)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że opóźnienie w przekazywaniu autorom projektu „Saturn 2005” treści ekspertyz uniemożliwiło autorowi tego projektu ustosunkowanie się

³¹Uchwała nr 28/126/II/2008 z 8 stycznia 2008 r.

³² W wyniku procesu wytoczonego przez autorów projektu „Saturn 2005”, wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z 19 lipca 2012 r. Politechnika Krakowska zobowiązana została do publicznego przeproszenia autorów projektu.

do zastrzeżeń podnoszonych w ekspertyzach, co NIK ocenia jako działanie nierzetelne.

Opis stanu
faktycznego

Oceny merytoryczne ekspertyz technicznych projektu „Saturn 2005”.

Ekspertyza Politechniki Krakowskiej zawierała następujący wniosek:

„Opiniowany projekt ma sporo istotnych braków i błędów, które mogą doprowadzić do katastrofy budowlanej tego zadania, gdyby było ono zrealizowane zgodnie z tym projektem”.

Ekspertyza Politechniki Wrocławskiej zawierała następujące wnioski:

- *„Konstrukcja przekrycia wg opiniowanego projektu nie spełnia warunków bezpieczeństwa i nie powinna być skierowana do realizacji.*
- *Należy rozważyć opracowanie nowej koncepcji przekrycia Stadionu”.*

(dowód: akta kontroli str. 1461-1463)

Z inicjatywy biura TB Badora swoje uwagi do ekspertyz zgłosił prof. J. W. z Politechniki Śląskiej (koreferent projektu „Saturn 2005” – pismo z dnia 24 stycznia 2008 r.). Wg jego opinii *„Przedstawione opracowania [W] i [K]³³ z punktu widzenia merytorycznego nie są ekspertyzami. Stwierdzenie o niespełnieniu warunków bezpieczeństwa przez konstrukcję przekrycia Stadionu Śląskiego i istnieniu w projekcie tej konstrukcji istotnych braków i błędów, które mogą doprowadzić do katastrofy budowlanej tego zadania jest nieuzasadnione. Wartość wnioskowa propozycji rozpoczęcia prac projektowych nowej konstrukcji przekrycia Stadionu Śląskiego przedstawionych w opracowaniach [W] i [K] odpowiada wartości wyrażonej przez losowo wybranego respondenta, to znaczy z jednakowym prawdopodobieństwem może być usłyszana opinia przeciwna. Propozycja rozpoczęcia prac projektowych nowej konstrukcji przekrycia Stadionu Śląskiego przedstawionych w opracowaniach [W] i [K] nie uzasadnia podjęcia takiej decyzji przez organy administracyjne”.*

(dowód: akta kontroli str. 1031-1042)

Do wniosku zawartego w ekspertyzie Politechniki Krakowskiej, dotyczącego obciążenia śniegiem i wiatrem odniósł się również ITB³⁴, reprezentowany przez dr hab. inż. J. Ż. – współautora polskich norm obciążenia śniegiem i wiatrem. W swej opinii ITB podał: *„Wniosek końcowy Autora ekspertyzy Politechniki Krakowskiej, jakoby projekt zadania Stadionu Śląskiego miał istotne braki i błędy, które mogłyby doprowadzić do katastrofy budowlanej jest całkowicie nieuzasadniony. (...) Wartości obciążenia śniegiem i wiatrem przyjęte do obliczeń projektowych zostały ustalone prawidłowo. Ich zastosowanie w projekcie zadania Stadionu Śląskiego nie stwarza zagrożenia bezpieczeństwa”.*

(dowód: akta kontroli str. 1065-1077)

Ponownie zawartość obu ekspertyz, na wniosek Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa została poddana merytorycznej ocenie w lipcu 2009 r. przez Komitet Inżynierii Lądowej i Wodnej Polskiej Akademii Nauk³⁵. Zespół PAN doszedł do podobnych wniosków co prof. J. W. i ocenił obie ekspertyzy *„zdecydowanie krytycznie, tak pod względem merytorycznym jak i formalnym”.*

³³ Politechniki Wrocławskiej i Politechniki Krakowskiej.

³⁴ Opinia techniczna nr DB-526/P/2008 ze stycznia 2008 r.

³⁵ Oceny dokonał zespół w składzie: prof. A. A., dr A. K., dr L. S. i dr G. W. Dalej zwany Zespołem PAN.

Szczególnie krytycznie Zespół PAN ocenił ekspertyzę Politechniki Krakowskiej, zarzucając jej autorowi „błędy obliczeniowe”, „nadużycie” oraz „lekkomyślność w formułowaniu wniosków”. W podsumowaniu Zespół PAN stwierdził: „Autorzy opinii negatywnie oceniają formę i zawartość ekspertyzy, a także rzetelność i staranność jej przygotowania”.

Z kolei w ocenie końcowej ekspertyzy Politechniki Wrocławskiej, Zespół PAN stwierdził: „Autorzy opinii negatywnie oceniają rzetelność przygotowania ekspertyzy opracowanej przez Zespół Politechniki Wrocławskiej”. Jako uzasadnienie negatywnej oceny Zespół PAN wskazał m.in. wnioskowanie bez przeprowadzenia dowodu obliczeniowego, prowadzenie obliczeń z wykorzystaniem nadmiernie uproszczonego modelu i wnioskowanie na podstawie niepełnych danych. W konkluzji autorzy opinii uznali, że „wykonanie fragmentarycznych obliczeń wykorzystujących nadmiernie uproszczone modele mogło tylko i wyłącznie skłaniać autorów do uściślenia założeń, bądź do podjęcia dyskusji z autorami projektu. Podjęcie bezwarunkowej decyzji o odrzuceniu projektu bez cienia wątpliwości było działaniem niewłaściwym”³⁶.

(dowód: akta kontroli str. 1095-1130)

Ekspertyzę Politechniki Krakowskiej przekazaną protokolarnie przez autora w dniu 13 listopada 2007 r. odebrali bez zastrzeżeń w imieniu zamawiającego Jan Gaj i wicedyrektor Wydziału Inwestycji Urzędu Grażyna Kamińska. Należność za ekspertyzę, w wysokości 27.450 zł Urząd przelał wykonawcy w dniu 30 listopada 2007 r.

Dowód: akta kontroli str. 856-858)

Z kolei ekspertyzę Politechniki Wrocławskiej w imieniu zamawiającego odebrała od wykonawcy bez zastrzeżeń Grażyna Kamińska w dniu 14 grudnia 2007 r. Należność za ekspertyzę, w wysokości 64.538 zł Urząd przelał na konto Politechniki Wrocławskiej w dniu 31 grudnia 2007 r.

Dowód: akta kontroli str. 870-873)

Na podstawie ekspertyz politechnik Krakowskiej i Wrocławskiej, w dniu 3 stycznia 2008 r. Wicedyrektor WI Grażyna Kamińska wystąpiła do Zarządu Województwa (w karcie sprawy) o „zaakceptowanie wniosków końcowych zawartych w ekspertyzach (...) i wyrażenie zgody na wszczęcie procedury dotyczącej wyboru biura projektów, któremu zostanie zlecone zaprojektowanie zadaszania widowni Stadionu Śląskiego w Chorzowie wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną”.

Dowód: akta kontroli str. 897-898)

W dniu 8 stycznia 2008 r. Zarząd Województwa podjął uchwałę o treści:

„1. Postanawia się przyjąć wnioski końcowe zawarte w ekspertyzach technicznych opracowanych przez Politechnikę Krakowską i Politechnikę Wrocławską, dotyczących konstrukcji zadaszania widowni Stadionu Śląskiego w Chorzowie autorstwa Zakładu Projektowania i Wdrożeń TB z Katowic.

2. Wyrazić zgodę na wszczęcie procedury dotyczącej wyboru biura projektów, któremu zostanie zlecone zaprojektowanie zadaszania widowni Stadionu Śląskiego w Chorzowie wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną Stadionu Śląskiego”.

³⁶ W analogicznym postępowaniu Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił powództwo autorów projektu „Saturn 2005”, podkreślając, że odpowiedzialnym za upublicznienie wyników ekspertyzy jest Urząd Marszałkowski. W uzasadnieniu wyroku podał m.in.: „Sam fakt sporządzenia opinii przez uprawnione osoby, w ramach ich kwalifikacji – na pewno nie jest bezprawny. Powód musi wykazać, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w wyniku działania pozwanego, co w tym wypadku oznacza, że strona pozwana upubliczniła nierzetelną opinię dotyczącą powoda. (...) W przekonaniu Sądu strona pozwana nie była natomiast podmiotem, który upublicznił ustalenia i wnioski ekspertyzy”.

(dowód: akta kontroli str. 900)

1.2.3. Ogłoszenie przetargu na Inżyniera Kontraktu.

Opis stanu
faktycznego

7 sierpnia 2007 r. rozpoczęto procedurę przetargową na wybór Inżyniera Kontraktu zadania „Zadaszenie Stadionu wraz z niezbędną infrastrukturą”³⁷. Jego zakres obowiązków obejmował, zgodnie z siwz m.in:

- nadzorowanie wyburzenia wieży dyspozytorskiej,
- przygotowanie i przeprowadzenie postępowania na pełnienie nadzoru autorskiego,
- przygotowanie i przeprowadzenie postępowania na wyłonienie wykonawcy dokumentacji projektowej „zadaszenia widowni Stadionu oraz niezbędnej infrastruktury”.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że ujęcie tych zadań w zakresie obowiązków Inżyniera Kontraktu wskazuje, że już w momencie ogłaszania przetargu na wybór jednostki pełniącej tę funkcję planowano realizację innego zadaszenia niż opracowane przez TB Badora, bowiem w posiadaniu Urzędu był zasadniczy element dokumentacji projektowej – projekt budowlany „Saturn 2005”³⁸ i nie trzeba było wylaniać wykonawcy całej „dokumentacji projektowej”. Poza tym projekt „Saturn 2005” nie przewidywał likwidacji wieży, zaś sprawowanie nadzoru autorskiego przez TB Badora, w przypadku realizacji projektu „Saturn 2005”, było obowiązkiem tego biura wynikającym z § 2 pkt 3 umowy z 13 maja 1994 r. i nie musiało być zamawiane w osobnym postępowaniu.

(dowód: akta kontroli str. 288-299, 498-502)

Ówczesny Marszałek Janusz Moszyński na pytanie, czy w momencie rozpisywania przetargu ws. wyboru Inżyniera Kontraktu zakładano zmianę projektanta zadaszenia i dalszej modernizacji Stadionu, zeznał: *„Dla mnie było to oczywiste, że wiąże się to ze zmianą projektanta. Zakładana była zmiana nadzorującego i zmiana projektanta zadaszenia”*.

(dowód: akta kontroli str. 1081-1084)

Na pytanie: *„dlaczego w postępowaniu na wybór Inżyniera Kontraktu, w którym był Pan przewodniczącym komisji przetargowej jednym z zadań Inżyniera Kontraktu był udział w postępowaniu na wybór projektanta zadaszenia?”*, Jan Gaj zeznał: *„Na tym etapie wiedzieliśmy już, że dalej nie będzie inwestycja prowadzona w systemie »zaprojektuj i buduj«. Chodziło o wykonanie projektu wykonawczego”*.

Natomiast na pytanie w sprawie zawarcia w siwz na wybór Inżyniera Kontraktu zadania przygotowania postępowania na sprawowanie nadzoru autorskiego, skoro w umowie z TB Badora zawarto nadzór autorski oraz zadania z zakresu organizatora procesu budowy, w tym wyburzenia wieży dyspozytorskiej, skoro w projekcie „Saturn 2005” nie planowano jej wyburzenia, zeznał, że nadzór autorski, o którym mowa w SIWZ miał dotyczyć nadzoru nad projektem wykonawczym, natomiast *„ze względu na utracenie ważności pozwolenia na budowę, uznaliśmy, że będzie możliwa korekta niektórych założeń w »Saturnie« w tym dotyczących wieży”*.

(dowód: akta kontroli str. 1089-1090)

³⁷ Zadanie w tym momencie otrzymało inną nazwę. Wcześniej była to „Modernizacja Stadionu Śląskiego w Chorzowie”.

³⁸ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz. U. z 2013 r. poz. 1129) dokumentacja projektowa składa się z projektu budowlanego, projektu wykonawczego, przedmiaru robót i informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, w przypadku gdy jest potrzebna jej opracowania. Przedmiotem zadania nie mogło być także zamówienie samego projektu wykonawczego do „Saturna 2005”, gdyż zakres opracowania, o którym mowa w siwz do przetargu na wybór Inżyniera Kontraktu był inny (szerszy) niż „Saturn 2005” – obejmował oprócz zadaszenia „elementy infrastruktury”.

1.2.4. Wypowiedzenie umowy z GPW S.A. (inwestorem zastępczym)

Opis stanu faktycznego

Zarząd Województwa Śląskiego³⁹ podjął w dniu 5 kwietnia 2007 r. uchwałę nr 562/40/III/2007, dotyczącą wypowiedzenia umowy z dotychczasowym inwestorem zastępczym – GPW S.A. z terminem jej rozwiązania na 31 grudnia 2007 r. Pismo informujące o wypowiedzeniu Janusz Moszyński i Jarosław Kołodziejczyk wystosowali do GPW w dniu 26 września 2007 r.⁴⁰ Ww. pismo zawierało zobowiązanie GPW m.in. do rozwiązania umowy zawartej z TB Badora, pełniącym funkcję Generalnego projektanta dla ww. zadania. Wobec zachowania przez tę pracownię praw autorskich do projektu „Saturn 2005”, rozwiązanie umowy z nią było równoznaczne z odstąpieniem od realizacji projektu „Saturn 2005”. Dwa dni później GPW odpowiedziało, że nie może rozwiązać ww. umowy, gdyż nie jest jej stroną. Uchwała nr 562/40/III/2007 nie dawała podstawy żądania od inwestora zastępczego aby odstąpił od umowy z TB Badora, ani nie zawierała delegacji dla członków Zarządu Województwa do podjęcia takiej decyzji.

(dowód: akta kontroli str. 988-1000)

Na pytanie: „na jakiej podstawie w piśmie z 26 września 2007 r., informującym inwestora zastępczego modernizacji Stadionu Śląskiego, spółkę GPW S.A o wypowiedzeniu umowy, zobowiązał Pan tę Spółkę do rozwiązania umowy zawartej z TB Badora, pełniącym funkcję Generalnego projektanta dla ww. zadania, skoro uchwała Zarządu, na podstawie której Pan działał, nie upoważniała do takiego żądania?”, pan Janusz Moszyński odpowiedział: *„W międzyczasie pojawiały się zastrzeżenia do sposobu organizacji procesu budowy, uczestników procesu inwestycyjnego i zastrzeżenia do samego projektu o których wspominałem wcześniej, które w kwietniu 2007 r. nie miały jeszcze tak mocnego oddźwięku, żeby znalazły swoje odzwierciedlenie w karcie sprawy. Jednak po wyborze nas na współorganizatora EURO 2012 sytuacja się zmieniła, a naszym partnerem w rozmowach miała być UEFA dlatego w piśmie skierowanym do GPW pod koniec września 2007 zawarliśmy taki punkt. Naszym zamiarem była zmiana projektanta i nadzorującego inwestycję, którą chcieliśmy przyspieszyć”.*

(dowód: akta kontroli str. 1081-1084)

W tej samej sprawie Jarosław Kołodziejczyk zeznał: *„Nie zgadzam się z twierdzeniem, że uchwała nie upoważniała do takiego działania. O ile pamiętam taka była intencja Zarządu – chcieliśmy rozwiązać umowę z TB Badora. Umowa ta, o ile pamiętam, została rozwiązana. W ocenie Zarządu umowa z TB Badora nie zabezpieczała interesów Województwa”.*

(dowód: akta kontroli str. 1220-1221)

Ustalone nieprawidłowości

Dokumentacja posiadana przez Urząd w chwili podjęcia opisanych wyżej działań nie dawała podstaw do poddawania w wątpliwość założeń konstrukcyjnych zatwierdzonego projektu zadaszania, który posiadał ważne pozwolenie na budowę i był dodatkowo pozytywnie zaopiniowany przez ITB pod kątem zgodności zastosowanych parametrów z normami obciążenia śniegiem. Mimo to, stwierdzając, że *„przedstawiane są na forum publicznym różne propozycje*

³⁹ W składzie: Marszałek Janusz Moszyński, wicemarszałkowie Sławomir Kowalski i Grzegorz Szpyrka oraz członkowie zarządu Jarosław Kołodziejczyk i Marian Ormaniec.

⁴⁰ Pismo nr IW/V/0724/57/2007.

*i koncepcje dotyczące możliwości przebudowy Stadionu*⁴¹, Marszałek Janusz Moszyński w lipcu 2007 zlecił, podmiotowi niemającemu doświadczenia w projektowaniu obiektów sportowych „analizę obecnego stanu i możliwości dalszych prac modernizacyjnych Stadionu w związku z przygotowaniem do planowanej organizacji EURO 2012”.

Autor tej analizy podał niezgodną ze stanem faktycznym informację, iż „oba przetargi [na realizację projektu „Saturn 2005” – przyp. NIK] nie dały rezultatu gdyż przyszli wykonawcy zakwestionowali zbyt małe ilości stali profilowej ustalone w projekcie budowlanym (różnica blisko 100%) oraz zbyt duże rozstaw pionowych słupów nośnych przekrycia”. To nieznanujące pokrycia w dokumentacji twierdzenie⁴² stanowiło następnie punkt wyjścia do zamieszczenia w „Analizie...” wniosku by wykonać „ekspertyzę techniczną, dotyczącą projektu zadania widowni, a po wykonaniu ekspertyzy podjąć decyzję projektowania nowego zadania lub adaptacji istniejącej dokumentacji i uzyskania pozwolenia na budowę”⁴³.

Nie weryfikując zasadności takiego wniosku, Dyrektor Wydziału Inwestycji Urzędu niezwłocznie zwrócił się do politechnik Krakowskiej i Wrocławskiej z zapytaniem o możliwość przeprowadzenia ekspertyz zadania wg projektu „Saturn 2005” (pisma do politechnik były przygotowane jeszcze przed odebraniem analizy od jej autora i wysłane w dniu jej dostarczenia do Urzędu). Choć wg analizy DiG Sowińscy przesłanką uzasadniającą zlecenie ekspertyz była potrzeba „ponownego przeliczenia układu statycznego przekrycia trybun wg projektu „Saturn 2005” oraz zweryfikowania rzeczywistej ilości stali profilowej potrzebnej do realizacji przekrycia i bezpieczeństwa statyczno-wytrzymałościowego ustroju oraz bezpieczeństwa użytkowania”, nie zlecono przeliczenia układu statycznego ani zweryfikowania ilości stali, lecz zamówiono ekspertyzy w zakresie: wpływu obciążenia wiatrem i śniegiem na konstrukcję zadania widowni Stadionu (PK) oraz założonej konstrukcji zadania widowni Stadionu (PW).

Zamówione przez Urząd ekspertyzy kwestionowały bezpieczeństwo konstrukcji projektu „Saturn 2005”. Ich rzetelność została krytycznie oceniona w lipcu 2009 r. przez Komitet Inżynierii Lądowej i Wodnej Polskiej Akademii Nauk. Według opinii sporządzonej przez PAN „Nie można robić tego co zrobiono w obydwu ekspertyzach. Nie można na podstawie pobieżnej analizy lub ogólnikowych uwag ferować jednoznacznych wyroków, bez wcześniejszego podjęcia dyskusji na ten temat”. Dyskusji nie podjęto, gdyż autorzy projektu „Saturn 2005” nie zostali powiadomieni przez Urząd o zleceniu ekspertyz do chwili upublicznienia ich wyników. Z opóźnieniem przekazywano im również treść ekspertyz, a w końcu wyznaczono spotkanie w celu omówienia ich wyników dwa dni po podjęciu przez Zarząd Województwa uchwały o wszczęciu postępowania ws. wyboru nowego projektanta (co czyniło dyskusję bezprzedmiotową). Jednocześnie, informacje o wynikach ekspertyz były publikowane w mediach niezwłocznie po ich uzyskaniu przez Urząd (a w przypadku ekspertyzy Politechniki Krakowskiej nawet wcześniej), w sposób eksponujący ich krytyczny charakter. Tymczasem autorom projektu „Saturn 2005” udostępniono treść tej ekspertyzy dopiero na ich wniosek i po złożeniu przez nich skargi (opracowanie Politechniki Krakowskiej po 33 dniach, a pełną wersję po 48 dniach, zaś Politechniki Wrocławskiej po 18 dniach). Równocześnie, nie posiadając jeszcze kompletu ekspertyz, przedstawiciele Urzędu informowali media, że „władze

⁴¹ Z pisma Marszałka do TB Badora z dnia 18 lipca 2007 r.

⁴² Wielokrotnie później powtarzane w różnych dokumentach wytworzonych w Urzędzie nie znalazło potwierdzenia w dokumentacji przedstawionej kontrolującym.

⁴³ Wniosek z „Analizy...” autorstwa DiG Sowińscy.

regionu rozmawiają z kilkunastoma firmami, które mogą zająć się projektem, a potem budową”.

(dowód: akta kontroli str. 535-538, 539-541e, 773-784, 803, 841-844, 882-896, 1095-1130)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, działania przedstawicieli Urzędu, przede wszystkim Marszałka Janusza Moszyńskiego oraz Członka Zarządu Województwa Jarosława Kołodziejczyka, a ponadto Dyrektora Wydziału Inwestycji Jana Gaja związane ze zleceniem i wykorzystaniem ekspertyz projektu „Saturn 2005” miały na celu usankcjonowanie wcześniej podjętej, w ocenie NIK nieuzasadnionej, decyzji o odstąpieniu od realizacji tego projektu.

NIK uważa, że poszczególne czynności Urzędu nie powinny być oceniane oddzielnie, bez uwzględnienia ich wpływu na ciąg działań skutkujących usankcjonowaniem decyzji o zmianie projektu zadania Stadionu Śląskiego, podjętej na długo przed uchwałą Zarządu Województwa, ponieważ:

- Nie mając przesłanek do zlecenia takiego opracowania, Urząd zamówił u DiG Sowińscy (1 sierpnia 2007 r.) analizę możliwości dalszych prac modernizacyjnych Stadionu, w której autorzy, powołując się na niepotwierdzone okoliczności, sformułowali wniosek o konieczności sporządzenia ekspertyz technicznych projektu „Saturn 2005”. Następnie Urząd zlecił wykonanie ekspertyz założeń konstrukcyjnych posiadanego projektu zadania. Ekspertyzy te, które w świetle ustaleń zespołu specjalistów PAN należy uznać za nierzetelne, w ocenie NIK posłużyły jako pretekst do rezygnacji z realizacji projektu „Saturn 2005” i wyboru nowego projektanta.
- O tym, że decyzja o zmianie projektu zadania stadionu została podjęta nie tylko przed uchwałą Zarządu Województwa (8 stycznia 2008 r.), ale nawet przed uzyskaniem ekspertyz, które miały usprawiedliwić jej podjęcie, świadczą również inne działania Urzędu:
 - W ogłoszonym 7 sierpnia 2007 r. przetargu na wybór Inżyniera Kontraktu zadania „Zadaszenie Stadionu wraz z niezbędną infrastrukturą” znalazły się warunki wskazujące, że będzie realizowany projekt inny niż posiadany przez Urząd „Saturn 2005”.
 - Wypowiadając umowę z dotychczasowym inwestorem zastępczym (GPW S.A.) Marszałek Janusz Moszyński i Członek Zarządu Województwa Jarosław Kołodziejczyk, zażądali (26 września 2007 r.) rozwiązania umowy z autorem projektu „Saturn 2005”, co było równoznaczne z odstąpieniem od realizacji tego projektu.

Skutkiem nierzetelnych działań Urzędu, ukierunkowanych na zmianę projektu zadania Stadionu Śląskiego było niegospodarne wydatkowanie środków Województwa w wysokości, co najmniej:

- 98.000 zł – wydatki poniesione na opracowanie wykonane przez TB Badora dotyczące dostosowania Stadionu do wymogów UEFA.
- 12.442.024 zł – cena nowego projektu zadania trybun.
- 55.842.067 zł – różnica kosztów budowy zadania trybun wg projektu „Saturn 2005” i GMP.

Oszacowanie całości skutków finansowych zmiany projektu jest niemożliwe ze względu na zwiększony zakres robót i niezakończony proces modernizacji stadionu.

2. Wybór nowego projektu zadania trybun Stadionu Śląskiego w Chorzowie

Opis stanu faktycznego

Dnia 18 grudnia 2007 r., Marszałek Województwa Śląskiego Janusz Moszyński, wysłał do 13 biur projektowych⁴⁴ pisma zawierające zapytania o ewentualne zainteresowanie sporządzeniem pełnej dokumentacji projektowej dotyczącej modernizacji stadionu, posiadania wystarczających mocy przerobowych do wykonania tego zlecenia w terminie 6 miesięcy oraz informację dotyczącą posiadania biura (przedstawicielstwa) w Polsce. Termin udzielenia odpowiedzi ustalono na 31 grudnia 2007 r. W odpowiedzi na ww. pisma, zainteresowanie wykazało 10 biur⁴⁵ (do ośmiu z nich zostały później⁴⁶ wysłane zaproszenia do wzięcia udziału w postępowaniu o wyłonienie projektanta w trybie „z wolnej ręki”).
(dowód: akta kontroli str. 415, 426 – 427, 482 – 483, 1350-1352)

Dnia 16 stycznia 2008 r., Marszałek Województwa Śląskiego Bogusław Śmigieński⁴⁷ wysłał kolejne pisma do ww. ośmiu firm, w sprawie wzięcia udziału w postępowaniu o wyłonienie projektanta w trybie negocjacji bez ogłoszenia. Spotkania z potencjalnymi wykonawcami zamówienia odbyły się w dniach: 28, 29, 31 stycznia i 7 lutego 2008 r. Na spotkaniach przedstawiane były propozycje potencjalnych wykonawców, aktualny stan stadionu oraz oczekiwania zamawiającego. Każdemu z uczestników przekazano m.in.: Uchwałę Rady Miasta Chorzów w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, mapy (ewidencyjną i zasadniczą), dokumentację geologiczno-inżynierską dot. zadania oraz podstawowe wymogi dotyczące stadionów, związane z warunkami określonymi przez UEFA w związku z organizacją mistrzostw.

(dowód: akta kontroli str. 416 – 419, 484 – 490, 1350-1351)

Ramowy zakres rzeczowy inwestycji „Zadanie widowni Stadionu Śląskiego w Chorzowie wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną Stadionu Śląskiego” Zarząd Województwa określił w uchwale w dniu 19 lutego 2008 r.⁴⁸

(dowód: akta kontroli str. 420 - 423)

Dalsze postępowanie dotyczące wyboru wykonawcy dokumentacji projektowej dla przedmiotowego zadania prowadził Inżynier Kontraktu⁴⁹, na podstawie pełnomocnictwa udzielonego 21 lutego 2008 r. przez Zarząd Województwa Śląskiego⁵⁰.

(dowód: akta kontroli str. 424 - 425)

Wysłał on w dniu 3 marca 2008 r. do 8 firm projektowych⁵¹ (niezależnie od wcześniejszych zaproszeń Marszałka Województwa) zaproszenia do złożenia wstępnych ofert (wraz z instrukcją dla wykonawców), z terminem złożenia do

⁴⁴ HOK Sport Architecture (Anglia), Tomas Taveira Projektos (Portugalia), GMP Architekten (Niemcy), Schlaich Bergermann (Niemcy), HOGA Bau (Szwajcaria), ARUP (Anglia), Teschner (Niemcy), Finnmap Polska (Finlandia), Pfeifer Seil und Hebetchnik (Niemcy), Form TL (Niemcy), JSK (Niemcy), APAKA (Polska), HPP International (Niemcy).

⁴⁵ HOK Sport Architecture (Anglia), Tomas Taveira Projektos (Portugalia), GMP Architekten (Niemcy), Schlaich Bergermann (Niemcy), HOGA Bau (Szwajcaria), ARUP (Anglia), Finnmap Polska (Finlandia), Pfeifer Seil und Hebetchnik (Niemcy) oraz HPP International (Niemcy).

⁴⁶ Zaproszenie wysłane przez Inżyniera Kontraktu 3 marca 2008 r.

⁴⁷ Bogusław Śmigieński został Marszałkiem Województwa Śląskiego w dniu 12 stycznia 2008 r.

⁴⁸ Uchwała nr 281/137/III/2008 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 19.02.2008 r. w sprawie „Zatwierdzenia ramowego zakresu rzeczowego dla zadania pn. Zadanie widowni Stadionu Śląskiego w Chorzowie wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną Stadionu Śląskiego”.

⁴⁹ Dalej zwany również IK.

⁵⁰ Uchwała nr 332/138/III/2008 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 21.02.2008 r. w sprawie udzielenia pełnomocnictwa Spółdzielni Projektowania i Usług Inwestycyjnych „Inwestprojekt – Śląsk” z Katowic.

⁵¹ GMP Architekten, Tomas Taveira, Hoga Bau AG, SBP, HOK, ARUP, Finnmap oraz HPP.

dnia 17 marca 2008 r. W zaproszeniach jako tryb postępowania wskazano zamówienie z wolnej ręki.

(dowód: akta kontroli str. 428 - 430)

Wartość wykonania dokumentacji projektowej dla ww. przedsięwzięcia oszacowana została 5 marca 2008 r. przez Jana Gaja – Dyrektora Wydziału Inwestycji na kwotę 14,8 mln zł brutto. Dodatkowo oszacowana została również⁵² wartość nadzoru autorskiego na kwotę 1,5 mln zł.

Tryb postępowania w sprawie wyłonienia wykonawcy dokumentacji projektowej dla ww. zadania został zatwierdzony przez Marszałka Województwa 11 marca 2008 r. – jako „z wolnej ręki”, na podstawie art. 66 oraz art. 67 ust. 1 pkt 3 pzp.

Jako uzasadnienie wyboru ww. trybu podano m.in.:

1. Zaistnienie sytuacji niewynikającej z przyczyn leżących po stronie zamawiającego, której nie mógł on przewidzieć, tj. wybór Polski i Ukrainy jako gospodarzy EURO 2012; niespełnienie warunków bezpieczeństwa przez opracowany już projekt zadaszenia „Saturn 2005” (ekspertyzy potwierdzające ten fakt sporządzono w listopadzie i grudniu 2007 r.).
2. Wymagane natychmiastowe wykonanie zamówienia, przy braku możliwości dochowania terminów określonych dla innych trybów udzielenia zamówienia, ponieważ: długość trwania postępowań prowadzonych z zastosowaniem innych trybów wykraczała poza terminy wyznaczone przez UEFA⁵³. Wg wytycznych UEFA stadion powinien być gotowy „2 lata przed pierwszym gwizdkiem”, tj. do końca czerwca 2010 r.

Komisję do przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na dokonanie wyboru wykonawcy dokumentacji projektowej dla przedsięwzięcia pod nazwą „Zadaszenie widowni oraz niezbędna infrastruktura techniczna Stadionu Śląskiego w Chorzowie”, w skład której wchodziło 7 członków (2 reprezentujących Inżyniera Kontraktu, 5 – Inwestora) Marszałek powołał w dniu 11 marca 2008 r.⁵⁴.

(dowód: akta kontroli str. 431 – 444, 1327-1330)

Dnia 7 marca 2008 r. firmie DIG Sowińscy, Województwo Śląskie zleciło doradztwo w zakresie przygotowania postępowania na wybór projektanta dokumentacji dotyczącej zadaszenia widowni Stadionu wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną. Pan G. S. został również wyznaczony do składu komisji w postępowaniu na wybór projektanta przedmiotowego zadania.

(dowód: akta kontroli str. 435, 1230-1233)

W wyznaczonym terminie, oferty złożyły 3 biura: „Schlaich Bergemann und Partner Stuttgart GmbH”⁵⁵, „Gmp architekten von Gerkan, Marg und Partner”⁵⁶ oraz „Hoga Bau AG”⁵⁷. Dwa inne podmioty – „Ove Arup & Partners International Ltd sp. z o.o. Oddział w Polsce” oraz „Tomas Taveira Projektos, Estudos Urbanos”⁵⁸ – poinformowały, że nie złożą wstępnych ofert z uwagi na zbyt krótki okres wyznaczony przez Inwestora, w stosunku do zakresu materiału niezbędnego do przedłożenia w ofercie. Zdaniem tych podmiotów przygotowanie wiążącej oferty w terminie 13 dni było nierealne.

⁵² Przez inspektora Wydziału Inwestycji-Wojciecha Gardasa

⁵³ Dopuszczalność zastosowania trybu „z wolnej ręki” potwierdziła opinia prawna z dnia 18 lutego 2008 r., sporządzona przez Kancelarię Radców Prawnych „Klatka i Partnerzy” spółka partnerska.

⁵⁴ Zarządzenie nr 19/2008 Marszałka Województwa Śląskiego z dnia 11.03.2008 r.

⁵⁵ Dalej zwane „SBP” lub „Schlaich”.

⁵⁶ Dalej zwanej „GMP”.

⁵⁷ Dalej zwanej „HOGA”.

⁵⁸ W imieniu którego występował T.J.L Property Management sp. z o.o. w Warszawie.

(dowód: akta kontroli str. 445 – 446, 491 - 497)

W wyniku przeprowadzonego 18 marca 2008 r. postępowania, Komisja odrzuciła ofertę firmy Hoga Bau z powodów formalnych (zaproszenie wystosowano do firmy Hoga Bau, a odpowiedziało konsorcjum firm „Modern Construction Systems” z Poznania oraz „Perbo Projekt” z Krakowa. W dokumentacji brakowało pełnomocnictw Hoga Bau dla ww. konsorcjantów). Ponadto, zaproponowany termin realizacji zamówienia był dłuższy niż określony w warunkach dla wykonawców (zamawiający wskazał termin 7 miesięcy, a Hoga Bau zaproponowało od 9 do 12 miesięcy).

Do dalszych negocjacji (w trybie „z wolnej ręki”) Inżynier Kontraktu zarekomendował firmę GMP, której zaferowana cena brutto była najniższa: 11,7 mln zł - dokumentacja projektowa oraz 235 mln zł – szacunkowy koszt realizacji. Ceny drugiego z oferentów wyniosły odpowiednio 14,6 mln zł i 239,2 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 447 – 452)

Negocjacje prowadzone z firmą GMP doprowadziły do zawarcia 28 kwietnia 2008 r. umowy na wykonanie dokumentacji projektowej dla przedmiotowego zadania⁵⁹. Wynagrodzenie wykonawcy określone w umowie wyniosło 16,0 mln zł.

Termin na wykonanie i przekazanie opracowań niezbędnych do rozpoczęcia postępowania na realizację zadania określono w ww. umowie do 28 listopada 2008 r.

(dowód: akta kontroli str. 453 – 481, 1234-1311)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że wyznaczenie 13-dniowego terminu na przygotowanie ofert mogło mieć wpływ na ograniczenie liczby oferentów zainteresowanych udziałem w postępowaniu, na co wskazują m.in. pisma „Ove Arup” i „Tomas Taveira Projektos, Estudos Urbanos”. W wyznaczonym terminie ważne oferty złożyły tylko SBP i GMP (z którą firma SBP współpracowała w zakresie konstrukcji), zaś SBP wcześniej dysponowała dokumentacją projektową „Saturn 2005” (wg dokumentów przedłożonych w toku kontroli SBP współpracowała w 2006 r. z firmą PFEIFER, która startowała w przetargach na wykonanie projektu „Saturn 2005”⁶⁰). Znajomość dokumentacji Stadionu, wynikająca z zapoznania się z projektem „Saturn 2005” mogła mieć wpływ na czas opracowania wstępnych ofert złożonych zarówno przez SBP jak i GMP.

(dowód: akta kontroli str. 492 – 497, 1189-1190, 1224-1225, 1743 - 1746)

Powyższe stanowisko potwierdził również G. S. – architekt biorący udział w spotkaniach z potencjalnymi projektantami oraz członek komisji dokonującej wyboru nowego projektanta zadania Stadionu – który zeznał, że czas potrzebny na złożenie kompletnych ofert wstępnych w kształcie wskazanym przez Urząd wynosił od 1 do 2 miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 1078-1079)

Zakres umowy z GMP został rozszerzony 18 września 2008 r. o doprojektowanie przebudowy trybuny zachodniej stadionu. Decyzję o przebudowie trybuny

⁵⁹ Umowa nr 480/IW/2008

⁶⁰ Wskazuje na to m.in. korespondencja prowadzona przez SBP przy wcześniejszym postępowaniu, na wyłonienie wykonawcy zadania wg projektu biura BP Badora, a potwierdzają wyjaśnienia S. S. – Przewodniczącego komisji do przygotowania postępowania. Jak wynika z treści e-maila z dnia 12.11.2006 r. K. G. (jeden z szefów SBP) wypowiedział się na temat szczegółów konstrukcyjnych „Saturna”, określając zastosowaną w nim koncepcję zadania (z zawieszonym pierścieniem zewnętrznym) jako „genialną” (großartige) i proponując uzgodnienie korekty tego projektu „gdyż, jesteśmy bardzo naciskani w sprawie kosztów” (da wir ja sehr unter dem Kostendruck stehen).

zachodniej podjął 5 sierpnia 2008 r. Zarząd Województwa⁶¹. Koszt przedsięwzięcia oszacowano na 75,3 mln zł, w tym koszt projektu na 4,1 mln zł. Następnie doprojektowanie zmiany zlecono GMP w umowie 1862/IW/2008. Wyboru dokonano w trybie z wolnej ręki. Wynagrodzenie określono w umowie z projektantem w wysokości zgodnej z wcześniejszymi szacunkami.

(dowód: akta kontroli str. 480-481, 1312-1325, 1464-1477)

Zawarcie ww. umowy spowodowało, że terminy wykonania dokumentacji niezbędnej do wszczęcia postępowania na realizację zadania przesunięto na 31 marca 2009 r., co uniemożliwiało realizację modernizacji w terminie wymaganym przez UEFA.

Ustalone
nieprawidłowości

Zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 3 pzp, na który powoływał się Urząd zamawiający nowy projekt zadania stadionu, zamawiający może udzielić zamówienia z wolnej ręki „ze względu na wyjątkową sytuację niewynikającą z przyczyn leżących po stronie zamawiającego, której nie mógł on przewidzieć, wymagane jest natychmiastowe wykonanie zamówienia, a nie można zachować terminów określonych dla innych trybów udzielenia zamówienia”. Tak jak w przypadku pozostałych trybów niekonkurencyjnych, przesłanki te należy interpretować ściśle, a zamawiający powołując się na ich zaistnienie musi być w stanie to udowodnić. W ocenie NIK, nie było przesłanek do zastosowania trybu z wolnej ręki, gdyż:

1. Według dokumentacji procesu modernizacji stadionu oraz zeznań złożonych w toku kontroli już w sierpniu 2007 r. Zarząd Województwa powziął zamiar zamówienia nowego projektu zadania, dlatego nie można uznać, że potrzeba złożenia zamówienia nie wynikała z przyczyn leżących po stronie zamawiającego. Nie była to również sytuacja, której zamawiający nie mógł przewidzieć przy dołożeniu należytej staranności, gdyż była ona konsekwencją podejmowanych przez niego działań.

2. W zawiadomieniu o zastosowanym trybie postępowania, wysłanym do UZP napisano, że przyczyny zaistniałej sytuacji nie leżały po stronie Urzędu, przywołując wyniki ekspertyz, które uzasadniały odstępianie od projektu „Saturn 2005”. Jako przyczyny zlecenia ekspertyz podano katastrofę budowlaną hali MTK, jaka miała miejsce w styczniu 2006 r. i obawy o bezpieczeństwo użytkowników Stadionu. NIK wskazuje, że opinię ws. współczynnika obciążenia śniegiem Urząd zlecił ITB bezpośrednio po katastrofie hali MTK (w I kwartale 2006 r.). Według tej opinii zastosowane w projekcie „Saturn 2005” założenia dot. obciążenia śniegiem były prawidłowe, toteż nie mogła ona być przyczyną zlecenia (półtora roku później) dalszych ekspertyz. Jednak nawet przyjmując, że powodem rezygnacji z wykonania projektu „Saturn 2005” (i zamówienia nowego projektu zadania) były ekspertyzy kwestionujące jego założenia konstrukcyjne⁶², to należy zwrócić uwagę, że ich wyniki były znane już w listopadzie i grudniu 2007 r., a więc 3 do 4 miesiące przed zaproszeniem potencjalnych wykonawców do złożenia ofert z wolnej ręki. Dlatego wyników ekspertyz nie można uznać za zaistnienie wyjątkowej sytuacji powodującej konieczność natychmiastowego wykonania zamówienia.

⁶¹ Karta sprawy nr IW/10-42/140-42/2008 i uchwała Sejmiku nr III/27/6/2008 z 27 sierpnia 2008 r. upoważniająca Zarząd do zaciągnięcia zobowiązań na pokrycie kosztów związanych z realizacją polepszenia funkcjonalności i komfortu trybuny zachodniej na Stadionie Śląskim.

⁶² Niezależnie od ich merytorycznej wartości.

(dowód: akta kontroli str. 539-541e, 856, 872, 999-1000, 1081-1084, 1327-1330)

3. W chwili wysłania zaproszeń do składania ofert z wolnej ręki⁶³ trwało, wszczęte 16 stycznia 2008 r., postępowanie w trybie negocjacji bez ogłoszenia, którego przedmiotem było to samo zadanie⁶⁴. W ocenie NIK, fakt ponownego wszczęcia procedury zamówienia na wybór projektanta zadania, co opóźniło jego wybór, był okolicznością, która leżała w całości po stronie zamawiającego. Wszczęcie procedury o udzielenie zamówienia publicznego winno się zakończyć wyborem najkorzystniejszej oferty lub unieważnieniem postępowania. Żadna z ww. sytuacji w przypadku postępowania wszczętego w trybie negocjacji bez ogłoszenia nie nastąpiła, co wskazuje na brak koordynacji działań podejmowanych w Urzędzie.

(dowód: akta kontroli str. 416-419, 1326)

4. Na fakt, iż wybór projektanta w trybie niekonkurencyjnym był zakładany przed wszczęciem postępowania o zamówienie wskazuje także, w ocenie NIK, wysłanie w dniu 18 grudnia 2007 r. zapytań do 13 potencjalnych projektantów, a następnie w dniu 16 stycznia 2008 r., zaproszeń do negocjacji do 8 potencjalnych projektantów, w którym jako tryb postępowania wskazano negocjacje bez ogłoszenia. Od pierwszego udokumentowanego działania Urzędu związanego z wyborem nowego projektanta (tj. od 18 grudnia 2007 r.)⁶⁵ do zaproszenia do składania ofert trybie z wolnej ręki (tj. do 3 marca 2008 r.) upłynęło 2,5 miesiąca, natomiast do podpisania umowy z nowym projektantem zadania – 4 miesiące i 10 dni. W ocenie NIK, czas wykorzystany przez Urząd na rozeznanie rynku i wybór projektanta, z którym następnie negocjowano warunki umowy był wystarczający na przeprowadzenie wyboru projektanta w jednym z podstawowych trybów zamówienia przewidzianych w pzp i przez to – zapewnienie konkurencyjności postępowania (m.in. dzięki umożliwieniu wzięcia w nim udziału większej liczbie potencjalnych oferentów).

5. Okolicznością, która wg Urzędu wymagała natychmiastowego wykonania zamówienia był wymóg UEFA, aby stadion był gotowy „2 lata przed pierwszym gwizdkiem” (tj. do końca czerwca 2010 r.). W wyniku działań zamawiającego powstała jednak sytuacja, w której nie było już możliwe przygotowanie Stadionu w tym terminie. Od wszczęcia postępowania z wolnej ręki (marzec 2008 r.) do wyznaczonego przez UEFA terminu gotowości stadionu pozostawało bowiem 27 miesięcy. W tym czasie niezbędne było przeprowadzenie dwóch postępowań: na wybór projektanta i wykonawcy robót oraz sporządzenie projektu i wykonanie projektowanych prac. Przewidywany przez Urząd czas trwania robót budowlanych⁶⁶ wynosił od 20 do 24 miesięcy, zaś wykonanie projektu zadania miało trwać około 6 miesięcy. Do ww. okresu należy dodać czas niezbędny na wyłonienie projektanta

⁶³ Postępowanie to prowadził Inżynier Kontraktu, któremu pełnomocnictwa udzielił Zarząd Województwa w dniu 21 lutego 2008 r.

⁶⁴ Nastąpiło to poprzez wysłanie zaproszeń do negocjacji zawierające wszystkie elementy wskazane w art. 63 ust. 2 ustawy pzp, ze wskazaniem terminu negocjacji, co zgodnie ze stanowiskiem UZP (http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?D:1295;moment_wszczenia_postepowania_o_udzielenie_zamowienia_publicznego.html) stanowiło wszczęcie postępowania w trybie negocjacji bez ogłoszenia. Negocjacje prowadzono w dniach 28, 29 i 31 stycznia oraz 7 lutego 2008 r. Postępowanie to nie zostało zarejestrowane w rejestrze zamówień publicznych prowadzonych przez Urząd. Brak jest również dokumentów świadczących o sposobie i terminie jego zakończenia.

⁶⁵ O prowadzeniu przez Urząd czynności w celu wyboru nowego projektu zadania informowano media już 20 listopada 2007 r.

⁶⁶ Wg informacji zawartych w opinii prawnej kancelarii Klatka i Partnerzy dotyczącej możliwości zastosowania w przedmiotowym postępowaniu trybu zamówienia z wolnej ręki.

i wykonawcy (w trybie przetargowym – średni czas trwania postępowania w trybie przetargu nieograniczonego w roku 2006 r. wynosił 82 dni, a w trybie przetargu ograniczonego 73 dni), co łącznie dawało od 28 do 32 miesięcy. Nie można więc uznać konieczności dotrzymania terminu UEFA za rzetelne uzasadnienie dla zastosowania innego niż podstawowy tryb zamówienia, gdyż termin ten był już w momencie rozpoczęcia postępowania o zamówienie niemożliwy do dotrzymania. Tym bardziej, że już 4 miesiące po podpisaniu umowy z nowym projektantem zadania Zarząd Województwa podjął decyzję o zwiększeniu zakresu umowy o doprojektowanie przebudowy trybuny zachodniej stadionu, co dodatkowo wydłużyło czas realizacji inwestycji.

W sprawie równoczesnego prowadzenia dwóch postępowań dotyczących jednego zamówienia, ówczesny Marszałek Województwa – Bogusław Śmigieński zeznał: „*Styczeń 2008 r. to nagłe przejęcie funkcji [przez Marszałka Województwa – przyp. NIK]. Przejęcie rozpoczętych przez poprzednika procedur mogło doprowadzić do pewnej niekonsekwencji w ich stosowaniu. Nie potrafię dzisiaj wyjaśnić dlaczego tak się stało*”.

(dowód: akta kontroli str. 1093-1094)

Ocena cząstkowa

NIK ocenia negatywnie zastosowanie trybu z wolnej ręki do wyłonienia wykonawcy nowego projektu zadania Stadionu Śląskiego. Okoliczności stanu faktycznego nie uzasadniały udzielenia zamówienia w trybie niekonkurencyjnym. Nawet przy założeniu zaistnienia przesłanek dopuszczających zastosowanie trybu negocjacji i trybu z wolnej ręki, bezwzględne pierwszeństwo powinien mieć (co wynika z wykładni celowościowej pzp) tryb negocjacji bez ogłoszenia.

3. Wybór Inżyniera Kontraktu.

Opis stanu faktycznego

Dnia 7 sierpnia 2007 r. wszczęto procedurę przetargową na wybór Inżyniera Kontraktu zadania „*Zadaszenie Stadionu wraz z niezbędną infrastrukturą*”⁶⁷. Skład komisji do przygotowania i przeprowadzenia tego postępowania (której przewodniczącym został Jan Gaj) Marszałek Województwa Śląskiego ustalił dzień wcześniej, Zarządzeniem nr 6/2007.

Zgodnie ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia, zakres obowiązków Inżyniera obejmował m.in. zarządzanie i nadzorowanie budowy oraz pełnienie funkcji inspektora nadzoru inwestorskiego w zakresie prac: zadania stadionu, zakończenia robót nad trybuną wschodnią, zwiększenia pojemności widowni, budowy sanitariatów, wyburzenia wieży dyspozytorskiej, wykonania infrastruktury parkingowej i drogowej powiązanej z istniejącym układem komunikacyjnym, zakup i montaż wielkoformatowych telebimów oraz przebudowy i modernizacji tuneli wejściowych. Do obowiązków Inżyniera Kontraktu, zgodnie z SIWZ należało również „*Przygotowanie i przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (...) na wyłonienie Wykonawcy dokumentacji projektowej (zgodnie z udzielonym pełnomocnictwem na każdym etapie inwestycji)*”. Jako kryterium wyboru oferty wskazano cenę.

(dowód: akta kontroli str. 288 – 299, 411 - 413)

Wartość brutto całego zadania (zadaszenie wraz z niezbędną infrastrukturą) oszacowana została na kwotę 198,5 mln zł. Szacunkowe wynagrodzenie Inżyniera określono jako 3,5% wartości zadania, tj. 6,9 mln zł brutto.

(dowód: akta kontroli str. 300)

⁶⁷ Zadanie w tym momencie otrzymało inną nazwę. Wcześniej była to „Modernizacja Stadionu Śląskiego w Chorzowie”

Spośród 6 ofert⁶⁸, które wpłynęły do Urzędu, umowę na realizację zadania Inżyniera Kontraktu zawarto 18 lutego 2008 r. z podmiotem, który zaproponował najniższą cenę - 3 477 488 zł, tj. konsorcjum „Inwestprojekt Śląsk – Dom Inżynierski Promis S.A”.

Na skutek błędów popełnionych przez komisję przetargową (co opisano w części dot. nieprawidłowości) oraz wynikających z nich protestów oferentów, postępowań przed Zespołem Arbitrów i ponownego rozpatrywania ofert, ww. postępowanie uległo wydłużeniu i ostatecznie zakończyło się po upływie ponad 6 miesięcy od daty wszczęcia.

(dowód: akta kontroli str. 301 – 302, 393 – 412, 414)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Nierzetelne postępowanie komisji przetargowej w trakcie procedury wyboru Inżyniera Kontraktu, polegające na:

- a) Nieuprawnionym żądaniu zamawiającego uzupełnienia dokumentów potwierdzających posiadanie środków finansowych lub zdolności kredytowej przez podmiot, który złożył najtańszą ofertę (konsorcjum Spółdzielni Projektowania i Usług Inwestycyjnych „Inwestprojekt Śląsk” i Domu Inżynierskiego „Promis” S.A)⁶⁹.

W wyniku przeprowadzonego postępowania, 2 października 2007 r. wyłoniony został wykonawca – konsorcjum firm „WYG International” sp. z o.o. i „Wudimeks” sp. z o.o. Inwestprojekt-Promis został wykluczony ze względu na niespełnienie jednego z warunków SIWZ (pkt VII ppkt 7), tj. niedostarczenie (pomimo wezwania) dokumentu potwierdzającego posiadanie środków finansowych lub zdolności kredytowej na kwotę nie mniejszą niż 2 000 000 zł. Od ww. rozstrzygnięcia, w dniu 27 września 2007 r. oferent ten złożył protest dot. nieuprawnionego żądania zamawiającego uzupełnienia dokumentów⁷⁰, który oddalił protest w dniu 1 października 2007 r. Ponadto, 5 października 2007 r. Inwestprojekt-Promis złożył protest na wykluczenie go jako oferenta i odrzucenie jego oferty oraz wybór jako najkorzystniejszej – oferty konsorcjum firm „WYG International” sp. z o.o. z Warszawy i „Wudimex” sp. z o.o. z Częstochowy. Wyrokiem z 15 października 2007 r., Zespół Arbitrów uwzględnił odwołanie i nakazał dokonanie ponownej oceny ofert, w związku z czym, postanowieniem z 16 października 2007 r. zamawiający przeprowadził, w dniu 23 października 2007 r. ponowną ocenę ofert i jako najkorzystniejszą uznał propozycję Inwestprojekt-Promis.

(dowód: akta kontroli str. 303, 308 – 309, 316 – 321, 330 – 338)

- b) Nierzetelnej weryfikacji części dokumentów złożonych przez „Inwestprojekt-Promis”, dokonanej przez komisję przetargową, co doprowadziło do złożenia protestu przez „WYG International” (podmiotu który złożył kolejną pod względem wysokości ceny ofertę), w którym zakwestionował spełnienie

⁶⁸ Oferty zgłoszone przez 6 podmiotów opiewały na następujące kwoty: 9 999 598 zł – konsorcjum „TPF Planege – E&L Architects”; 3 995 500 zł – „Miestoprojekt Wrocław”; 3 904 000 – konsorcjum „Inwest – Complex Gliwice”; 3 599 000 zł - „Inwestprojekt Świętokrzyski”; 3 498 334,14 zł – konsorcjum „WYG International – Wundimex” oraz 3 477 488 zł – konsorcjum „Inwestprojekt Śląsk – Dom Inżynierski Promis S.A”.

⁶⁹ Dalej zwane Inwestprojekt-Promis.

⁷⁰ Wyrok Zespołu Arbitrów z dnia 15 października 2007 r (Sygn. Akt UZP/ZO/0-1217/07) zgodnie z którym uznano, że Zamawiający bezpodstawnie wezwał Spółdzielnię Inwestprojekt Śląsk do uzupełnienia dokumentów finansowych w związku z przedłożonym przez drugiego konsorcjanta zaświadczeniem o zdolności kredytowej.

jednego z warunków SIWZ dot. dysponowania inspektorem nadzoru inwestorskiego w specjalności drogowej⁷¹.

Uprawnienia budowlane inspektora nadzoru inwestorskiego przedłożone przez konsorcjum Inwestprojekt-Promis, były niezgodne z wymaganymi w SIWZ (dołączona dokumentacja potwierdzała, że osoba wskazana jako ww. inspektor nie posiadała stosownych uprawnień w zakresie pełnym). Zostało to potwierdzone w przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym (pismo z 8 listopada 2007 r. z Zachodniopomorskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa – Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej). Doprowadziło to do uwzględnienia złożonego w dniu 30 października 2007 r. protestu „WYG International” w części dotyczącej niespełnienia wyżej opisanych wymogów, odrzucenia z tego powodu oferty złożonej przez konsorcjum „Inwestprojekt -Promis” oraz wyboru oferty podmiotu protestującego.

Powyższą czynność konsorcjum „Inwestprojekt-Promis” oprotestowało w dniu 27 listopada 2007 r. zarzucając zamawiającemu uniemożliwienie ustosunkowania się do zarzutów (tj. przedłożenia uprawnień niezgodnych z wymaganymi), które spowodowały odrzucenie ich oferty. Rozstrzygnięciem tego protestu było unieważnienie dwóch czynności: wykluczenia z postępowania konsorcjum „Inwestprojekt-Promis”; wyboru jako najkorzystniejszej - oferty „WYG International”, oraz wezwanie w trybie art. 26 ust. 3 pzp konsorcjum „Inwestprojekt-Promis” do uzupełnienia dokumentacji na temat kwalifikacji zawodowych inspektora nadzoru inwestorskiego w specjalności drogowej.

W wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy, 13 grudnia 2007 r. jako najkorzystniejszą uznano ofertę złożoną przez Inwestprojekt-Promis.

(dowód: akta kontroli str. 339 – 353, 362, 385 - 392)

Przewodniczący komisji przetargowej Jan Gaj, nie potrafił wyjaśnić przyczyn nierzetelnej pracy komisji w wyżej opisanym postępowaniu.

(dowód: akta kontroli str. 1090)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Na skutek błędów komisji przetargowej, ostateczne zakończenie tego postępowania uległo wydłużeniu o ok. 8 tygodni⁷², co miało również wpływ na opóźnienie zamówienia nowego projektu zadaszania stadionu.

4. Działania Urzędu w zakresie weryfikacji poprawności zamawianych projektów zadaszania Stadionu Śląskiego.

W Urzędzie nie stosowano jednolitych zasad i procedur służących weryfikacji poprawności zamawianych projektów architektonicznych. Wobec każdego z trzech projektów zadaszania Urząd stosował inną metodę i zakres weryfikacji.

⁷¹ Zamawiający żądał, by Inspektor posiadał m.in. uprawnienia budowlane w specjalności drogowej bez ograniczeń do projektowania obiektu budowlanego i kierowania robotami budowlanymi.

⁷² Obliczono z uwzględnieniem: czasu, który upłynął od daty zbieżnego wezwania konsorcjum Inwestprojekt do uzupełnienia dokumentacji dot. gwarancji finansowych (24.09.2007 r.), co skutkowało złożeniem przez ww. podmiot protestu, do dnia wydania Wyroku (15.10.2007 r.) na podstawie którego złożony protest został uwzględniony - (3 tyg.); a także czasu, który upłynął od dnia złożenia kolejnego protestu (30.10.2007 r. w spr. niewłaściwych uprawnień Inspektora nadzoru zgłoszonego przez Inwestprojekt) do dnia jego ostatecznego rozstrzygnięcia (7.12.2007 r.) – 5 tygodni.

4.1. Weryfikacja założeń projektu „Saturn 2005”.

W przypadku projektu „Saturn 2005” wszystkie opinie i ekspertyzy mające na celu sprawdzenie czy został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej były sporządzane na podstawie jednostkowych decyzji. GPW jako inwestor zastępczy zawarło z biurem TB Badora, porozumienie na opracowanie tej dokumentacji projektowej w dniu 7 marca 2005 r. Porozumienie to wynikało z umowy z 13 maja 1994 r., zgodnie z którą, biuro to było generalnym projektantem modernizacji Stadionu Śląskiego. Sprawdzenie projektu pod względem zgodności z przepisami zapewniono poprzez tzw. „koreferat”, który sporządził 29 maja 2005 r. prof. dr hab. J. W. z Politechniki Śląskiej.

Pozwolenie na budowę zadania wg projektu „Saturn 2005” wydał Prezydent Chorzowa 22 kwietnia 2005 r.

(dowód: akta kontroli str. 498-520, 535-538, 874-881)

Poza tym, projekt był kilkakrotnie opiniowany z inicjatywy Urzędu:

- **Opinia dotycząca obciążenia śniegiem projektowanego zadania stadionu.**

W związku z katastrofą budowlaną na terenie Międzynarodowych Targów Katowickich, która została spowodowana obciążeniem dachu hali śniegiem, Dyrektor Wydziału Inwestycji Urzędu zwrócił się do Dyrektora Zarządu Inwestycji GPW z wnioskiem o zbadanie statyki konstrukcji projektowanego zadania widowni Stadionu Śląskiego. Badanie to zlecono Instytutowi Techniki Budowlanej⁷³, (pismo z 2 lutego 2006 r.), który w marcu 2006 r. opracował na zlecenie Urzędu opinię dotyczącą obciążenia śniegiem projektowanego zadania stadionu. W opinii ITB „zastosowane w projekcie Saturn 2005 wartości obciążenia śniegiem mieszczą się w parametrach normy europejskiej” (współczynnik obciążenia śniegiem w „Saturnie 2005” wynosił 1,08 kN/m²).

- **„Analiza obecnego stanu i możliwości dalszych prac modernizacyjnych Stadionu w związku z przygotowaniem do planowanej organizacji EURO 2012”.**

Ww. opracowanie (złożone w Urzędzie 23 sierpnia 2007 r.) nie było opinią ani ekspertyzą w sensie technicznym. Zostało w nim jednak zawarte zalecenie „Ponownego przeliczenia z przeanalizowaniem całego układu statycznego przekrycia trybun wg projektu »Saturn 2005«” oraz wniosek o „wykonanie ekspertyzy technicznej, dotyczącej projektu zadania widowni”. (szczegółowo opisano „Analizę w pkt 1.2.1. niniejszego wystąpienia).

- **„Ekspertyza techniczna dotycząca wpływu obciążenia wiatrem i śniegiem na konstrukcję zadania widowni”.**

Na zlecenie Urzędu (umowa z dnia 30 września 2007 r.) ekspertyzę tę wykonała Politechnika Krakowska. Jej wyniki zostały przekazane zamawiającemu w dniu 13 października 2007 r. Wg autora ekspertyzy projekt „Saturn 2005” miał „sporo istotnych braków i błędów, które mogą doprowadzić do katastrofy budowlanej”, co szczegółowo opisano w pkt 1.2.2.

⁷³ Zwany dalej „ITB”

- „Ekspertyza techniczna dotycząca założonej konstrukcji zadaszania widowni”.

Na zlecenie Urzędu (umowa z dnia 15 października 2007 r.) ekspertyzę tę wykonał zespół z Politechniki Wrocławskiej. Jej wyniki zostały przekazane zamawiającemu w dniu 14 grudnia 2007 r. Wg autorów ekspertyzy „*Konstrukcja przekrycia wg opiniowanego projektu nie spełnia warunków bezpieczeństwa i nie powinna być skierowana do realizacji*”, co szczegółowo opisano w pkt 1.2.2.

Rzetelność obu ekspertyz zleconych w 2007 r. podważył w 2009 r. Zespół Komitetu Inżynierii Lądowej i Wodnej Polskiej Akademii Nauk, badający ich zawartość na wniosek Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa.

(dowód: akta kontroli str. 1095-1130)

4.2. Działania Urzędu w zakresie weryfikacji poprawności projektu GMP.

Opis stanu faktycznego

Umowę na wykonanie projektu zadaszania zawarto z firmą GMP w dniu 28 kwietnia 2008 r., a dokumentację projektową (budowlaną) odebrano bez zastrzeżeń w dniu 28 grudnia 2008 r.

Do dokumentacji projektowej nie sporządzono koreferatu⁷⁴, a sprawdzenie projektu architektoniczno-budowlanego pod względem zgodności z przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, wynikające z art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁷⁵, zostało potwierdzone przez osoby związane z GMP.

Niektóre rozwiązania techniczne zawarte w projekcie były nietypowe i w skali krajowej niespotykane, a ponadto nie były objęte Polskimi normami (np. stalowe łączniki pierścienia rozciąganego - tzw. „krokodylki”). Do projektu nie sporządzono jednak specjalistycznej opinii, wymaganej art. 33 ust. 3 pkt 2 ustawy Prawo budowlane, zgodnie z którym: „(...) do wniosku o pozwolenie na budowę obiektów budowlanych, których projekty budowlane zawierają nowe, niesprawdzone w krajowej praktyce, rozwiązania techniczne, nieznanujące podstaw w przepisach i Polskich Normach należy dołączyć specjalistyczną opinię wydaną przez osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną wskazaną przez właściwego ministra”.

(dowód: akta kontroli str. 453 – 481, 1480 -1488e)

Na zasadność sporządzenia ww. opinii wskazał m.in. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Chorzowie, który w uzasadnieniu decyzji Nr 25/2013 z 14 marca 2013 r., nakazującej inwestorowi (Województwu Śląskiemu) „(...) zaniechanie dalszych robót budowlanych dotyczących budowy zadaszania widowni Stadionu Śląskiego w Chorzowie, (...)” powołał się m.in. na wyniki „Analizy wytrzymałościowej modeli łączników pierścienia rozciąganego konstrukcji zadaszania Stadionu Śląskiego” sporządzonej przez Katedrę Teorii Konstrukcji Budowlanych Wydziału Budownictwa Politechniki Śląskiej z listopada 2011 r. Wskazał on, że „(...) zatwierdzony projekt budowlany oprócz sprawdzenia autorskiego, winien zostać zweryfikowany dodatkowo przez niezależną osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną. (...)” o której mowa w art. 33 ust. 3 ustawy Prawo budowlane.

(dowód: akta kontroli str. 1489 - 1493)

⁷⁴ w dokumentacji znajduje się jedynie „Koreferat do architektonicznego projektu koncepcyjnego zadaszania widowni oraz niezbędnej infrastruktury technicznej Stadionu Śląskiego w Chorzowie” autorstwa DiG Sowiński.

⁷⁵ Dz. U. z 2013 r. poz. 1409, zwane dalej „Prawem budowlanym”.

Sporządzenie takiej opinii nie zostało zapewnione przez projektanta. Nie została ona również opracowana i dołączona do wniosku o pozwolenie na budowę składanego przez Inżyniera Kontraktu (w imieniu inwestora), a Wojewoda Śląski, w którego kompetencjach zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 3 Prawa budowlanego pozostawało sprawdzenie „kompletności projektu budowlanego i posiadania wymaganych opinii, uzgodnień, pozwoleń i sprawdzeń”, nie wnosił o jej przedłożenie.

Sprawujący wówczas funkcję Marszałka Województwa Śląskiego Bogusław Śmigielski wyjaśnił, że przyczyną:

- niewykonania koreferatu do gotowego projektu GMP był fakt, że Zarząd nie otrzymał żadnego sygnału w sprawie konieczności wykonania takiego opracowania zarówno od Wydziału Inwestycji (wydz. merytorycznego) jak i Inżyniera Kontraktu;
- niepodjęcia przez Urząd działań w celu sprawdzenia projektu architektoniczno-budowlanego przez niezależny podmiot (w zakresie prawidłowości sporządzonego dzieła) był brak takiego wymogu prawnego oraz brak takiej potrzeby z uwagi m.in. na fakt, że firma GMP to podmiot o znanej renomie, posiadająca stosowne doświadczenie, wiedzę i umiejętności;
- niezapewnienia sporządzenia specjalistycznej opinii do przedmiotowego projektu, o której mowa w art. 33 ust. 3 ustawy Prawo budowlane było przeświadczenie, że firma GMP posiada ogromne doświadczenie w projektowaniu takich obiektów, w związku z czym nie zaistniała potrzeba weryfikowania tego dzieła w tym trybie.

(dowód: akta kontroli str. 1093-1094)

W sprawie weryfikacji posiadania przez projekt GMP „wymaganych opinii, uzgodnień, pozwoleń i sprawdzeń”, wicewojewoda Piotr Spyra, działając z upoważnienia Wojewody Śląskiego, wyjaśnił, że „(...) Przy zatwierdzaniu projektu budowlanego i wydawaniu pozwolenia na budowę organ administracji architektoniczno-budowlanej nie ma możliwości ingerencji w zawartość merytoryczną projektu budowlanego. Właściwa staranność przy sporządzaniu projektu należy do podstawowych obowiązków projektanta, który wykonując samodzielne funkcje techniczne w budownictwie jest odpowiedzialny za wykonywanie tych funkcji zgodnie z przepisami i zasadami wiedzy technicznej (...).” Projektanci składając zgodnie z art. 20 ust. 4 Prawa budowlanego oświadczenie „o sporządzeniu projektu budowlanego, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej” – ponoszą pełną odpowiedzialność za przedmiot umowy. W związku z powyższym „(...) wobec spełnienia przez projektantów przebudowy tego obiektu wszystkich nałożonych na nich przepisami Prawa budowlanego obowiązków i wobec kompletności projektu budowlanego, przedłożonego do zatwierdzenia, nie było podstaw do nakładania na inwestora obowiązku dołączenia specjalistycznej opinii sporządzonej w trybie przepisu art. 33 ust. 3 Prawa budowlanego”.

(dowód: akta kontroli str. 1497 – 1499, 1634)

Działania obejmujące m.in. sprawdzenie założeń projektowych zostały podjęte przez Urząd na wniosek Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Chorzowie dopiero po awarii w dniu 15 lipca 2011 r., jaka miała miejsce w czasie podnoszenia konstrukcji dachu (pęknięcie dwóch łączników – tzw. „krokodyli”). Ekspertyzy wykonały zespoły ekspertów dwóch niezależnych ośrodków naukowych (ITB oraz Politechniki Gdańskiej). Ponadto na zlecenie firmy Mostostal Zabrze (jednego z wykonawców) zespół ekspertów Politechniki

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Śląskiej, opracował ekspertyzę pn. „Analiza wytrzymałości modeli łączników pierścienia rozciąganego konstrukcji zadaszania Stadionu Śląskiego”. Autorzy tych ekspertyz zgłosili szereg uwag do niektórych rozwiązań konstrukcyjnych przyjętych w projekcie, co szczegółowo opisano w rozdziale 5.5.

NIK zwraca uwagę, że do czasu wystąpienia awarii w dniu 15 lipca 2011 r., projekt autorstwa GMP (który kosztował ponad 16 mln zł) nie został skierowany do zaopiniowania przez niezależnych ekspertów zewnętrznych, podczas gdy projekt „Saturn 2005” (zakupiony przez Urząd za kwotę 2,5 mln zł), od realizacji którego odstąpiono, poddano z inicjatywy Urzędu trzem ekspertyzom lub opiniom, sporządzonym przez niezależne ośrodki naukowo-badawcze.

4.3. Weryfikacja poprawności „Zamiennej Dokumentacji Projektowej”.

Opis stanu
faktycznego

Postępowanie Urzędu w zakresie zapewnienia prawidłowości realizacji przedmiotu umowy, uległo zmianie w przypadku sporządzonej również przez GMP, na podstawie kolejnej umowy (z 30 sierpnia 2013 r.), zamiennej dokumentacji projektowej. Na podstawie tej umowy wprowadzono procedurę systematycznej weryfikacji prawidłowości poszczególnych elementów dokumentacji przekazywanej przez wykonawcę zamówienia (co opisano w rozdziale 6.1.), w tym w szczególności:

- zobowiązano projektanta do uwzględnienia w toku prowadzonych prac projektowych, wytycznych sporządzonych przez niezależny zespół ekspertów oraz współpracy z nim na każdym etapie prowadzonych prac;
- wprowadzono wymóg potwierdzenia – zarówno przez projektanta jak i zespół ekspertów - prawidłowości obliczeń statycznych całej konstrukcji zadaszania;
- uzależniono odbiór pełnej dokumentacji zamiennej od pozytywnej, końcowej weryfikacji sporządzonej przez wskazany zespół ekspertów.

(dowód: akta kontroli str. 1385-1403)

Ocena częściowa

Postępowanie Urzędu w zakresie weryfikacji poprawności zamawianych projektów zadaszania Stadionu Śląskiego wskazuje na nierówne traktowanie pierwszego („Saturn 2005”) i drugiego (GMP) projektu, co NIK ocenia jako działania nierzetelne. W pierwszym przypadku, Urząd dysponując zatwierdzonym projektem budowlanym oraz m.in. „koreferatem” profesora Politechniki Śląskiej J. W., zlecał kolejne opinie i ekspertyzy aż do odstąpienia od jego realizacji. W drugim natomiast, mimo istnienia okoliczności uzasadniających wykonanie specjalistycznej opinii (art. 33 ust. 3 Prawa budowlanego), Urząd nie podjął żadnych czynności w celu weryfikacji jego założeń. Dopiero po awarii uniemożliwiającej dalsze prowadzenie robót, na wniosek organu nadzoru budowlanego, Urząd zlecił wykonanie ekspertyz, których ustalenia zostały następnie wykorzystane przy opracowywaniu „Zamiennej Dokumentacji Projektowej”.

5. Awaria konstrukcji zadaszania.

5.1. Przerwanie prac i działania podejmowane w celu wyjaśnienia przyczyn awarii.

Opis stanu
faktycznego

Wykonawca zadaszania wg projektu GMP został wyłoniony w trybie przetargu ograniczonego rozstrzygniętego w dniu 29 lipca 2008 r. Wybrano konsorcjum,

którego liderem była spółka Hochtief Polska⁷⁶. Umowa na wykonanie „Zadaszenia widowni oraz niezbędnej infrastruktury technicznej Stadionu Śląskiego w Chorzowie” została zawarta w dniu 29 lipca 2009 r. Wynagrodzenie wykonawcy ustalono na kwotę 277,4 mln zł netto (338,4 mln zł brutto). Termin zakończenia określono na 21 miesięcy od daty przekazania terenu budowy (21 lipca 2011 r.). Teren budowy przekazano wykonawcy 22 października 2009 r. Do umowy zawarto 13 aneksów, w tym 7 obejmujących zmianę terminu zakończenia prac (aneksy nr: 4, 6, 7, 8, 9, 12, 13), z których jeden (aneks nr 4) został podpisany przed awarią łącznika podczas podnoszenia konstrukcji zadaszenia. Aneks ten, w związku z rozszerzeniem zakresu robót o funkcję lekkoatletyczną, zmieniał termin zakończenia budowy na 26 miesięcy i 9 dni od daty przekazania terenu budowy. W wyniku postanowienia PINB w Chorzowie o wstrzymaniu robót wydanego po awarii z dnia 15 lipca 2011 r. roboty dotyczące zadaszenia nie były podejmowane do dnia zakończenia kontroli (wykonywano tylko prace których wykonanie nie było związane z zadaszeniem)⁷⁷.

(dowód: akta kontroli str. 1363-1366, 1367-1384, 1479)

Na skutek ww. awarii, która wystąpiła na stadionie podczas operacji podnoszenia konstrukcji zadaszenia (big-lift), Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Chorzowie⁷⁸ w dniu 25 lipca 2011 r. wszczął postępowanie, w wyniku którego wydał postanowienie (Nr 18/2011), w którym nakazał Inwestorowi (Województwu Śląskiemu) przedłożenie ekspertyzy dot. analizy i oceny przyczyn zaistniałej awarii.

(dowód: akta kontroli str. 1500 - 1503)

Z uwagi na rozległy zakres działań i elementów, które podlegały analizie, ostateczną ekspertyzę (zleconą do wykonania ITB przez Zarząd Województwa), przekazano PINB (wraz z uzupełnieniem) w dniu 30 marca 2012 r.⁷⁹.

Jako bezpośrednią przyczynę wystąpienia awarii zadaszenia, zespół ekspertów ITB wskazał „(...) zniszczenie 2 elementów nośnych („krokodyli”) wykonanych ze stalownego stopu (...) służących do mocowania lin. Zniszczenie tych elementów spowodowane było niezachowaniem odpowiednich parametrów materiałowych odlewów (...)”.

W uzasadnieniu powyższego podano m.in. że „Dokumentacja wykonania odlewów ma szereg nieścisłości technicznych i formalnych (...), które mogły doprowadzić do wdrożenia do produkcji wadliwej technologii wykonania wytopu”. Wykonane przez ITB badania wykazały, że „(...) w odlewach znajdują się wady wewnętrzne, które naruszają strukturę materiałową wytopu”. „Struktura materiału elementów mocowania lin (...) wskazuje na brak wykonania wyżarzania normalizującego lub wykonanie tego procesu w niewystarczającym zakresie. Ponadto na powierzchni próbek zaobserwowano pęknięcia, pustki powietrzne oraz wtrącenia niemetaliczne”. Niektóre właściwości mechaniczne odlewów wyznaczone na podstawie badań wykonanych przez ITB „(...) nie odpowiadają Specyfikacji Technicznej i założeniom projektowym”.

Ponadto, wskazane zostały, jako pośrednie przyczyny awarii „(...) nierównomierny proces podnoszenia konstrukcji (...)”, „(...) niedokładności

⁷⁶ W skład konsorcjum wchodziły: Hochtief Polska sp. z o. o. z siedzibą w Warszawie, Hochtief Construction AG z siedzibą w Essem, Mostostal Zabrze sp. z o. o., Termoserr sp. z o. o. z siedzibą w Warszawie.

⁷⁷ W dniu 20 czerwca 2013 r. Wykonawca złożył oświadczenie o odstąpieniu od kontraktu, uzasadniając to m.in. brakiem prawidłowej i kompletnej dokumentacji projektowej. Również Zamawiający, w dniu 19 lipca 2013 r. przesłał Wykonawcy pismo, w którym poinformował go o odstąpieniu od kontraktu, ze względu m.in. na nieprzedłożenie zabezpieczenia należytego wykonania kontraktu.

⁷⁸ Dalej zwany PINB.

⁷⁹ Pierwsza część ekspertyzy przekazana została 22 grudnia 2011 r., a uzupełnienie – 30 marca 2012 r.

rozmieszczenia elementów mocowania lin (...), „(...) niedokładności montażowe (...)” oraz „(...) pomyłka montażowa. Na podstawie inwentaryzacji stwierdzono, że miejsca montażu jednego z elementów mocowania lin na pierścieniu rozciągającym zostały zamienione w odniesieniu do dokumentacji montażowej (...)”.

(dowód: akta kontroli str. 1504)

Zdaniem PINB, dostarczona dokumentacja nie udzieliła jednak jednoznacznej odpowiedzi na zagadnienia zawarte w wezwaniu, tj. nie potwierdziła, ani nie zaprzeczyła, że *„(...) roboty budowlane realizowane w sposób zgodny z zatwierdzonym projektem budowlanym (...) zapewnią:*

- bezpieczny oraz zgodny z obowiązującymi przepisami, Polskimi Normami i obecnym stanem wiedzy technicznej montaż konstrukcji zadaszenia Stadionu Śląskiego,

- bezpieczne oraz zgodne z obowiązującymi przepisami przyszłe użytkowanie przedmiotowego zadaszenia (...)”.

W związku z powyższym, PINB zawiadomił Inwestora o swoim stanowisku i wezwał go 16 kwietnia 2012 r. do *„(...) dostarczenia jednoznacznej i precyzyjnej odpowiedzi na ww. zagadnienia”.* Jako ostateczny termin przekazania przedmiotowej dokumentacji wskazano dzień 31 grudnia 2012 r.

Postanowieniem z 27 lipca 2012 r. (nr PINB.7140.0-59/10) PINB nakazał Inwestorowi uzupełnić zakres ww. opracowania poprzez wprowadzenie dodatkowego punktu dotyczącego udzielenia odpowiedzi na pytanie:

„Czy jakość wyrobów i robót budowlanych już wykonanych oraz pozostałych do wykonania zadaszenia Stadionu Śląskiego w Chorzowie, realizowanych w sposób zgodny z zatwierdzonym projektem budowlanym (...), zapewni bezpieczny oraz zgodny z obowiązującymi przepisami, Polskimi Normami i obecnym stanem wiedzy technicznej montaż konstrukcji zadaszenia (...), bezpieczne oraz zgodne z obowiązującymi przepisami przyszłe użytkowanie przedmiotowego zadaszenia”.

(dowód: akta kontroli str. 1505 - 1509)

Dnia 28 grudnia 2012 r. Marszałek Województwa Śląskiego przekazał PINB w Chorzowie ekspertyzę pn. *„Ocena projektu i wykonanej konstrukcji zadaszenia Stadionu Śląskiego”*, opracowaną przez zespół ekspertów Politechniki Gdańskiej.

Jednym z istotnych elementów ww. opracowania było m.in. udzielenie odpowiedzi na powyżej zamieszczone pytanie PINB. W podsumowaniu swojej pracy eksperci uznali, że *„W świetle powyższych opracowań [zawartych w ekspertyzie – przyp. NIK] nie można na zadane pytanie odpowiedzieć pozytywnie”.*

W związku z powyższym, w oparciu o wyniki wszystkich przedłożonych analiz, 16 stycznia 2013 r. PINB wydał postanowienie o wstrzymaniu prowadzenia robót budowlanych związanych z wykonywaniem inwestycji w części dotyczącej budowy zadaszenia widowni stadionu, a 14 marca 2013 r. wydał decyzję (Nr 25/2013, znak sprawy PINB.7140.0-59/10) nakazującą inwestorowi zaniechanie dalszych robót budowlanych w ww. zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 1489 – 1496, 1504, 1510)

Na wydane przez PINB postanowienie Marszałek Województwa Śląskiego złożył 28 stycznia 2013 r. zażalenie do Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru

Budowlanego w Katowicach⁸⁰. Podnoszono w nim, że nie można zgodzić się z treścią uzasadnienia do tego postanowienia ponieważ w ocenie Województwa PINB „(...) *dokonał nieprawidłowej interpretacji, a w pewnych przypadkach nawet nadinterpretacji, treści (...)*” przedłożonej ekspertyzy Politechniki Gdańskiej.

(dowód: akta kontroli str. 1511 - 1513)

Postanowieniem z 12 marca 2013 r., ŚWINB utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie PINB, w związku z czym 15 kwietnia 2013 r. Województwo Śląskie złożyło skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego⁸¹ w Gliwicach, w której wniesiono o „(...) *uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz – na zasadzie art. 135 P.p.s.a. – poprzedzającego go postanowienia (...)*” PINB.

(dowód: akta kontroli str. 1514 - 1525)

Odwołanie od decyzji PINB nakazującej inwestorowi zaniechanie dalszych robót budowlanych w zakresie zadania, Województwo Śląskie złożyło do ŚWINB dnia 2 kwietnia 2013 r. Decyzją z 27 maja 2013 r., ŚWINB orzekł o utrzymaniu zaskarżonej decyzji w mocy, co spowodowało złożenie skargi do WSA w Gliwicach, w dniu 3 lipca 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 1526 - 1553)

5.2. Zmiana niektórych parametrów łączników stalowych.

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z wymogiem określonym w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych⁸² „*Dopuszczone do jednostkowego zastosowania w obiekcie budowlanym są wyroby budowlane (...), wykonane według indywidualnej dokumentacji technicznej, sporządzonej przez projektanta obiektu lub z nim uzgodnionej, dla których producent wydał oświadczenie, że zapewniono zgodność wyrobu budowlanego z tą dokumentacją oraz z przepisami*”.

Dla wszystkich odlewów stalowych dla konstrukcji linowej dachu (tzw. „*krokodyli*”), które zostały zabudowane, hiszpański producent (GUIVISA Sociedad Limitada) wystawił ww. oświadczenia.

Ponadto, do każdego z tych oświadczeń dołączone były certyfikaty (zatwierdzone przez niezależnego audytora) potwierdzające zgodność wykonanych odlewów ze specyfikacją zatwierdzoną przez projektanta obiektu.

(dowód: akta kontroli str. 1554 - 1560)

W sporządzonej po awarii z dnia 15 lipca 2011 r. przez zespół naukowców Katedry Teorii Konstrukcji Budowlanych Wydziału Budownictwa Politechniki Śląskiej w Gliwicach „*Analizie wytrzymałościowej modeli łączników pierścienia rozciąganego konstrukcji zadania Stadionu Śląskiego*” wykazano m.in., że wartości niektórych parametrów tego elementu (podane w poszczególnych certyfikatach) zostały obniżone w porównaniu do specyfikacji, zatwierdzonej przez projektanta obiektu.

W związku z powyższym, w toku prac nad ww. ekspertyzą, jej autorzy zwrócili się do Zleceniodawcy (Mostostal Zabrze) z zapytaniem, czy zgodę na obniżenie niektórych parametrów materiałowych wyraził projektant. W odpowiedzi Mostostal Zabrze przekazał informacje (wraz z dołączonymi kopiami pism z firmy SBP), potwierdzające akceptację obniżonych parametrów przez R. K.

(dowód: akta kontroli str. 1561, 1562, 1565 – 1566, 1571 - 1573)

⁸⁰ Dalej zwanego „ŚWINB”.

⁸¹ Dalej zwanego WSA.

⁸² Dz. U. z 2004 r., Nr 92, poz. 881 ze zm.

NIK zwraca uwagę, że autorem pism, na podstawie których dopuszczone zostały do zabudowy łączniki o obniżonych niektórych parametrach materiałowych, był R. K. – osoba niewymieniona w projekcie jako jeden z jego autorów.

Co więcej – J.P. (osoba sprawująca nadzór nad inspektorami nadzoru IK) zeznał, że wiedział, że R. K. nie posiadał wówczas uprawnień do sprawowania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie na terenie Polski.

(dowód: akta kontroli str. 1561 – 1562, 1571 – 1573, 1574 – 1575, 1614 - 1633)

W toku przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono, że na dwóch certyfikatach (nr 131336⁸³ oraz 131335⁸⁴ z 3 czerwca 2011 r.) niezależny audytor zawarł uwagę (w języku angielskim), że dwa parametry ($R_{p0,2}$ i R_m) nie odpowiadały normie EN 10340:2007, wskazanej w specyfikacji dot. wykonania tych elementów. Zgodnie z dokumentacją, w obu tych przypadkach wartości $R_{p0,2}$ i R_m powinny wynosić kolejno 700 (N/) i 830-980 (N/mm²), a faktycznie osiągnięte przez producenta (co zostało potwierdzone przez niezależnego audytora) były niższe, na poziomie odpowiednio: 598 i 723. Zgodę na zastosowanie elementów o takich (obniżonych) parametrach wyraził – jak opisano powyżej – działający w imieniu SPB – R. K..

Należy zwrócić uwagę, że 4 dni później (tj. 7 czerwca 2011 r.) do tych samych łączników (o wartości $R_{p0,2}$ 598 i R_m 723) producent wystawił kolejne dwa certyfikaty (nr 131425 i 131426), które niezależny audytor zatwierdził. W poz. „standard/norm” certyfikatu, zamiast wartości 700 (N/) i 830-980 (N/mm²) wpisano parametry obniżone – za zgodą osoby reprezentującej SBP – odpowiednio: 530 (N/) i 630 N/mm²).

(dowód: akta kontroli str. 1557 – 1560, 1571 - 1573)

Jak wynika z zestawienia przekazanego Politechnice Śląskiej przez Mostostal Zabrze, jeden z dwóch ww. certyfikatów (nr 131426 z 7 czerwca 2011 r.) dotyczył łącznika (tzw. „krokodyla”) zamontowanego na linii X38, tj. jednego z dwóch, które uległy awarii w dniu 15 lipca 2011 r. Oba ww. parametry drugiego z nich (łącznika zamontowanego na linii X37), jak wynika z certyfikatu, również były obniżone w stosunku do pierwotnej dokumentacji.

(dowód: akta kontroli str. 1557 – 1560, 1567, 1568, 1570)

Zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt 3a ustawy *Prawo budowlane*, jednym z podstawowych obowiązków projektanta było „sporządzanie lub uzgadnianie indywidualnej dokumentacji technicznej, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (...)”.

Projektanci, którzy zostali wymienieni w projekcie jako jego autorzy, M. S. (architektura) oraz S. H. (konstrukcja) w swoich wyjaśnieniach podali, że nie wiedzieli o zmianie (obniżeniu) niektórych parametrów materiałowych przedmiotowych łączników.

(dowód: akta kontroli str. 1576 - 1580)

5.3. Działania Inżyniera Kontraktu w związku ze zmianą niektórych parametrów łączników stalowych pierścienia rozciąganego.

Zgodnie z § 2 pkt 3 umowy zawartej pomiędzy Inwestorem i Inżynierem Kontraktu, Inżynier Kontraktu reprezentuje zamawiającego na wszystkich etapach realizacji inwestycji w kontaktach z odpowiednimi instytucjami oraz służbami, wypełnia obowiązki Inwestora oraz spełnia funkcję inspektora nadzoru

⁸³ Dot. łącznika wg opisu: Ringcableconnector TYP II Draw.: 34909-09-2E CS308A nr 43169 i 41534 S-2.

⁸⁴ Dot. łącznika wg opisu: Ringcableconnector TYP I Draw.: 34909-09-2E CS303B nr 43164 i 41534 S-1.

inwestorskiego w rozumieniu obowiązujących przepisów polskiego Prawa budowlanego. Obowiązki inspektora nadzoru inwestorskiego obejmujące reprezentowanie inwestora na budowie przez sprawowanie kontroli zgodności jej realizacji z projektem i pozwoleniem na budowę, przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej, określone są w art. 25 pkt. 1 ustawy Prawo budowlane.

Umowa z Inżynierem Kontraktu obligowała go do przedstawienia koncepcji zarządzania procesem inwestycyjnym oraz opracowania szczegółowych procedur i zasad obowiązujących w trakcie realizacji inwestycji. Inżynier Kontraktu opracował w lutym 2008 „Koncepcję Zarządzania Procesem Inwestycyjnym”⁸⁵ oraz „Szczegółowe procedury i zasady obowiązujące w trakcie realizacji inwestycji”⁸⁶. W dokumentach tych opisano sposób zarządzania przez Inżyniera Kontraktu zmianami. W „Koncepcji zarządzania ...” zawarto, w punkcie dotyczącym zarządzania zmianami, następujący zapis: *„dla przypadków związanych z wystąpieniem poważnych zmian w dokumentacji projektowej, przekraczających kompetencje Inżyniera Kontraktu, Inżynier przygotowuje Raport Techniczny opisujący zaistniałą sytuację”* (str. 19 koncepcji). Natomiast w „Szczegółowych procedurach ...” zapisano (str. 36), że wszystkie raporty będą przekazywane Zamawiającemu do zatwierdzenia.

(dowód: akta kontroli str. 401-410, 1581 - 1602)

W trakcie procesu odlewania żeliwnych łączników pierścienia rozciąganego tzw. „krokodylków” producent nie osiągnął wszystkich parametrów określonych w specyfikacji, a zgodę na zastosowanie elementów z obniżonymi niektórymi parametrami wyraziła osoba nieuprawniona⁸⁷.

Jak zeznał A. N.⁸⁸ - Mostostal Zabrze kontaktował się z dr R. K. i biurem SBP w sprawie parametrów „krokodylków w celu zatwierdzenia osiągniętych parametrów na przylawkach”⁸⁹ krokodylków”.

(dowód: akta kontroli str. 1228-1229)

O zmianie niektórych parametrów „krokodyli” wiedział pan St. S. – inspektor nadzoru ds. konstrukcyjno-budowlanych w zakresie konstrukcji stalowych (zatrudniony przez Inżyniera Kontraktu), który zeznał w toku kontroli, że poinformował o tym fakcie Rezydenta Inżyniera Kontraktu – A. B. oraz przekazał mu dokumenty zawierające informacje o obniżonych niektórych parametrach „krokodylków”. Zeznał również, że wiedzieli o tym A. S. – Prezes Lidera Konsorcjum Inżyniera Kontraktu oraz J.P. – Kierownik Zespołu Nadzoru Inżyniera Kontraktu.

(dowód: akta kontroli str. 1226)

A. B., A. S. i J.P. w trakcie przesłuchań zaprzeczyli, że wiedzieli o obniżeniu niektórych parametrów „krokodyli”.

(dowód: akta kontroli str. 1574 – 1575, 1603 - 1605)

Pomimo iż Inżynier Kontraktu wiedział o zmianie niektórych parametrów „krokodyli”, zaakceptowanej przez osobę nieuprawnioną, nie poinformował o tym Inwestora.

Zarówno J.P. jak i A. S. zeznali, że Inwestor nie został o opisanym wyżej fakcie powiadomiony, gdyż Inżynier Kontraktu nie posiadał wiedzy na temat obniżenia parametrów „krokodyli”, a oni nigdy nie wyrazili na to zgody i nie informowali o tym Inwestora.

(dowód: akta kontroli str.: 1574 – 1575, 1604 – 1609)

W ocenie NIK, niepoinformowanie Inwestora o obniżeniu niektórych parametrów łączników stalowych (tzw. krokodyli), o zaakceptowaniu tego przez osobę

⁸⁵ Dalej zwaną „Koncepcją zarządzania...”.

⁸⁶ Dalej zwane „Szczegółowymi zasadami...”.

⁸⁷ Dr R. K.

⁸⁸ Zatrudniony w Mostostalu Zabrze, od stycznia 2010 r. pracujący nad projektem na stanowisku Dyrektora Kontraktu.

⁸⁹ Tj. dodatkowych fragmentach odlewów przeznaczonych do prób.

nieuprawnioną oraz niezapewnienie zgody uprawnionego projektanta na zastosowanie elementów o obniżonych parametrach technicznych świadczy o nierzetelnym wykonywaniu podstawowych obowiązków przez Inżyniera Kontraktu.

5.4. Skutki finansowe awarii.

Opis stanu faktycznego

W związku z niezakończonym procesem budowy nie było możliwości określenia całkowitych wydatków Województwa spowodowanych awarią. Szacunkowa kwota dodatkowych kosztów wynikłych z tego tytułu wynosi ok. 18 mln zł.

Na ww. sumę składają się następujące koszty: ekspertyza ITB – 0,9 mln zł; ekspertyza Politechniki Gdańskiej – 0,8 mln zł; doradztwo prawne – 1,3 mln zł; zakup nowej, zamiennej dokumentacji projektowej (GMP) – 4,6 mln zł; prace związane z zabezpieczeniem placu budowy na okres przerwy w realizacji inwestycji – 0,8 mln zł; koszty pozostałe (w tym m.in.: ochrona, magazynowanie, inwentaryzacja, utrzymanie i kontrola urządzeń) – 2,2 mln zł.

Do ww. kwot należy doliczyć koszt planowanego zlecenia wykonania ekspertyz lin nośnych w wysokości 7,2 mln zł (wg szacunków Urzędu).

(dowód: akta kontroli str. 1610 - 1612)

W związku z faktem, że pierwotnie zakupiona dokumentacja projektowa autorstwa GMP została częściowo zamieniona w zakresie dotyczącym konstrukcji zadaszania, ostateczny, faktyczny koszt wykonania inwestycji nie został do zakończenia kontroli NIK określony.

Wg szacunków Biura ds. Modernizacji Stadionu Śląskiego, koszt całego zadania ma wynieść 586,5 mln zł, a wysokość wydatków pozostałych do poniesienia w celu zakończenia modernizacji stadionu wynosi ok. 217,0 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 1613)

5.5. Przyczyny awarii w świetle sporządzonych ekspertyz naukowych.

Opis stanu faktycznego

Celem wskazania przyczyn awarii konstrukcji zadaszania, Urząd zlecił – na wniosek PINB – wykonanie 2 ekspertyz przygotowanych przez ITB oraz Politechnikę Gdańską. Poza tym w posiadaniu Urzędu była analiza wytrzymałościowa modeli łączników pierścienia rozciąganego, wykonana przez specjalistów Politechniki Śląskiej na zlecenie Mostostalu Zabrze. Opracowania te, oprócz przyczyn awarii wymienionych w rozdziale 5.1. wystąpienia pokontrolnego (wady materiału oraz niedokładności montażowe), zawierały uwagi do projektu zadaszania.

5.5.1. Ekspertyza ITB.

Pierwszą ekspertyzę opracował zespół specjalistów ITB⁹⁰. Wskazano w niej m.in. że:

- „Projekt techniczny nie zawiera analizy stanów wyjątkowych konstrukcji w odniesieniu do żadnego z elementów zadaszania ani konstrukcji wsporczej. Nie przeprowadzono też analizy wystąpienia katastrofy postępującej objawiającej się lawinowym zniszczeniem konstrukcji wskutek awarii elementów konstrukcyjnych najbardziej wyęzonych lub narażonych na uszkodzenie. Projektant nie uwzględnił w obliczeniach współczynnika konsekwencji zniszczenia dla konstrukcji”;

⁹⁰ Na podstawie umowy nr 2151/11/Z00NK z dnia 22 września 2011 r.

- „Projekt nie uwzględnia stanów przejściowych konstrukcji ciągnowej związanej z wymianą cięgna. Taki stan powinien być rozpatrzony jako jeden z możliwych scenariuszy związanych z niezawodnością i trwałością konstrukcji (...)” (wymiana lin bez konieczności opuszczania całej konstrukcji, stanowi wymóg normy PN EN 1993-1-11 pkt 2.1 ppkt 4.);
- „Projekt nie podaje sposobu ewentualnego odśnieżania zadaszenia ani sposobu kontroli obciążeń od śniegu oraz stanu technicznego lin, czyszczenia, napraw i konserwacji płyt poliwęglanowych”;
- „(...) w stanie użytkowania przy najmniej korzystnych kombinacjach obciążeń, nośność lin jest zachowana, a w przypadku obciążenia śniegiem na całej powierzchni dachu wraz z ciężarem własnym zadaszenia i wyposażeniem technicznym, wyężenie liny obwodowej [pierścień rozciągany] osiąga współczynnik 1,04 (4% przekroczenie). Liny nośne w stanie użytkowania wykazują pełne wykorzystanie nośności”;
- „(...) Przy zerwaniu liny obwodowej, w elementach mocowania lin występuje naprężenie (...), które przekracza granice plastyczności oraz dolną granicę wytrzymałości”;
- „Uszkodzenie jednego z elementów mocowania lin w stanie eksploatacji powoduje wyłączenie z konstrukcji całego wiązara linowego i gwałtowne przeniesienie obciążeń na pozostałe elementy oraz znaczną deformację układu statycznego. (...) W takim przypadku może nastąpić lawinowe zniszczenie konstrukcji”.

(dowód: akta kontroli str. 1504 – 1504a)

5.5.2. Ekspertyza Politechniki Gdańskiej.

Opis stanu faktycznego

Druga ekspertyza została opracowana przez zespół Politechniki Gdańskiej⁹¹. Wskazano w niej m.in. że:

- „(...) Wymagania niezawodności sformułowane w opisie technicznym do analizowanego projektu (...) najczęściej ograniczają się do lakonicznego przywołania norm krajowych. (...). Skutecznym sposobem wyeliminowania opisanych niedostatków w zakresie współczesnych wymagań niezawodności budynków, a w tym i zadaszenia trybun Stadionu Śląskiego jest nowelizacja zakresu projektu budowlanego, uwzględniająca reguły zarządzania niezawodnością wg eurokodu PN-EN 1990 i europejskich norm wykonania konstrukcji stalowych (...)”;
- „(...) Przywołano tam [w projekcie budowlanym – przyp. NIK] metodę współczynników nośności i obciążenia w wersji opublikowanej w normie niemieckiej DIN 1055-100. Jest to metoda zbieżna z przyjętą w eurokodzie PN-EN 1990:2004. Autorzy »Projektu budowlanego« nie uwzględnili jednak Załączników z normy PN-EN 1990:2004, które decydują o wymaganiach niezawodności zadaszenia trybun Stadionu Śląskiego. W szczególności są to następujące załączniki:
 - Załącznik B. Zarządzanie niezawodnością obiektów budowlanych;
 - Załącznik C. Podstawy współczynników częściowych;
 - Załącznik D. Projektowanie wspomaganie badaniami”.
- „Autorzy projektu budowlanego nie uwzględnili wymagań normy PN-EN 1990 w zakresie niezawodności zadaszenia trybun jako obiektu o klasie konsekwencji zniszczenia CC3. Przyjęto niższą klasę CC2,

⁹¹ Na podstawie umowy z dnia 27 września 2012 r.

co w konsekwencji prowadzi w projekcie budowlanym do zbyt optymistycznych wartości współczynników częściowych. W szczególności przyjęto zaniżone wartości wszystkich współczynników nośności (...) oraz zaniżone wartości współczynników obciążeń zmiennych (...). Autorzy projektu nie przedstawili analiz związanych ze stanami awaryjnymi konstrukcji, w tym szczególnie niebezpieczeństwa wystąpienia katastrofy postępującej (...).”

- „(...) brakuje jasnych i precyzyjnych wytycznych postępowania na etapie przygotowania przedsięwzięcia. Zdaniem autorów Inwestor przed zleceniem wykonania projektu powinien opracować kartę wymaganej niezawodności i zdefiniować indywidualne warunki dotyczące obciążeń użytkowych - głównie obciążenia śniegiem (...). Przyjęte w projekcie obciążenie śniegiem wg normy PN-EN 1991-1-3 formalnie jest poprawne, ale dla tak unikatowej budowli, w obliczu konieczności częstego usuwania śniegu (...) zdaniem autorów za małe. (...) Przyjęty poziom obciążeń charakterystycznych $[0,72 \text{ kN/m}^2]$ oznacza, że w przypadku zalegania pokrywy śnieżnej o ciężarze jak wyżej konieczne będzie niezwłoczne usuwanie śniegu z dachu (...).”
- „(...) Maksymalne wartości sił w linach nośnych i napinających od obciążeń obliczeniowych do ~7% przekraczają nośność obliczeniową lin określoną na podstawie danych producenta. W linach pierścieniowych przekroczenie występuje na poziomie ponad 7%. W świetle powyższych rezultatów układ linowy zadaszienia trybun należy uznać za przeciążony (...).”

(dowód: akta kontroli str. 1504 – 1504a)

5.5.3. Analiza Politechniki Śląskiej.

Opis stanu
faktycznego

Oprócz ekspertyz zleconych przez Urząd, po awarii łączników (tzw. „krokodyli”), na zlecenie firmy Mostostal Zabrze Holding S.A. (jednego z wykonawców), odrębną ekspertyzę pt. „Analiza wytrzymałościowa modeli łączników pierścienia rozciąganej konstrukcji zadaszienia Stadionu Śląskiego”, opracował zespół ekspertów Politechniki Śląskiej. Jej autorzy w podsumowaniu stwierdzili, że „(...) zaistniała awaria pozwoliła ujawnić zasadnicze błędy w projektowaniu konstrukcji łączników stalowych (...)”. Stwierdzono, „(...) że przedstawione rozwiązanie stalowego łącznika »krokodyla« - spinającego liny nośne przekrycia Stadionu Śląskiego - jest błędne ze względu na rozwiązanie materiałowe i konstrukcyjne, oraz zastosowane metody i procedury projektowe”.

Zdaniem ekspertów ww. uczelni, m.in.:

- „Zastosowane do projektowania normy i metody nie są adekwatne do rozważanej konstrukcji z uwagi na brak w niej wymaganej normą możliwości regulacji cięgien i ich wymiany. Pominięto istotne warunki bezpieczeństwa, jakim powinna odpowiadać tego typu konstrukcja. Łączniki powinny mieć zapas bezpieczeństwa przynajmniej taki sam jak łączone za ich pomocą liny”.
- „Przekrycia Stadionu Śląskiego nie zaprojektowano dla najwyższej klasy konsekwencji zniszczenia, który wymaga trzypoziomowej kontroli jakości przy projektowaniu i wykonaniu konstrukcji”.
- „Awaria łącznika nastąpiła na skutek naprężeń od obciążeń zewnętrznych, które wystąpiły w miejscu przekroju o niejednorodnej strukturze. W zniszczonym przekroju łącznika stwierdzono mikrouszkodzenia i wady

charakterystyczne dla odlewów. W elemencie mogły występować niekontrolowane naprężenia wewnętrzne”.

„(...) Kruche pęknięcie jednego łącznika stalowego, tzw. „krokodyla”, spowodowało konieczność opuszczenia konstrukcji linowej na poziom boiska, co byłoby niemożliwe podczas eksploatacji obiektu! (...)”.

- „Łącznik był nieprawidłowo ukształtowany i obciążony (...)”.

„(...) Błędne zaprojektowanie kształtu łączników. Łączniki są rozciągane mimośrodowo z powodu rozmieszczenia uchwytów lin pierścienia rozciąganego tylko od ich spodów (...)”. „Nieprawidłowe rozmieszczenie w „krokodylach” otworów na śruby, mocujące z nimi w sposób nieprzesuwany liny pierścienia rozciąganego za pośrednictwem stalowych zacisków (...)”.

(dowód: akta kontroli str. 1561 - 1562)

Jak wyjaśnił jeden z autorów ww. ekspertyzy, dr hab. inż. R. W., ekspertyzę sporządzono „Na podstawie dostarczonych dokumentów przez Mostostal wymienionych w opracowaniu, oględzin odlewów oraz literatury”.

Zespół naukowców Politechniki Śląskiej wykazał⁹², że niektóre własności odlewów „krokodyli” nie spełniały części wymagań określonych w polskich normach (PN-EN 10340:2009 i PN-B-03200:1990) oraz nie odpowiadały wartościom (zostały zaniżone) przyjętym w „Specyfikacji technicznej SBP - do projektu zadaszania stadionu”.

(dowód: akta kontroli str. 1563 – 1564, 1567, 1569, 1570)

W swoich wyjaśnieniach dr hab. inż. R. W. poinformował, że grubość zastosowanych elementów przekraczała w sposób znaczny parametry opisane w normach. Jak zaznaczył, dla elementów wykraczających poza parametry określone w normie można wykonać elementy na zasadzie uzgodnień pomiędzy zamawiającym a dostawcą.

(dowód: akta kontroli str. 1563 - 1564)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Akceptacji zastosowania odlewów charakteryzujących się obniżonymi niektórymi parametrami materiałowymi dokonał w formie e-maili z dnia 15 i 27 czerwca 2011 r. (dostarczonymi pocztą elektroniczną, w języku angielskim Wykonawcy, tj. firmie Mostostal Zabrze Holding SA) dr R. K., występujący w imieniu firmy SBP (firma, która współpracowała z GMP w zakresie konstrukcji projektu), a nie upoważniony projektant – autor projektu budowlanego w części – konstrukcja⁹³.

(dowód: akta kontroli str. 1571 – 1573, 1614 - 1633)

W części ekspertyzy omawiającej wady łączników w zakresie ich nośności, stwierdzono, m.in.: że „(...) Skoro Projektant (SBP) wykorzystał naprężenia w 100% i dodatkowo rezerwę plastyczną to zgoda na obniżenie parametrów była **nieodpowiedzialna**. Dodać należy, że spełnienie części, już obniżonych, parametrów uzyskano dopiero po dodatkowej obróbce cieplnej. Wyniki uzyskano z pobrania nowych próbek z wlewek kontrolnych, dla których efekty zarówno podstawowej jak i dodatkowej obróbki cieplnej różnią się zasadniczo od tych uzyskanych dla podstawowych odlewów. Badanie jakościowe na pojedynczych

⁹² Załącznik Z2 – Analiza statystyczna sporządzona na podstawie dostarczonych przez Wykonawcę (Mostostal) dokumentów, w tym certyfikatów odlewów łączników lin obwodowych.

⁹³ Skład zespołu autorskiego projektu budowlanego w części konstrukcja stanowili: mgr inż. bud. S. H., mgr inż. bud. J. S., inż. bud. W. W., mgr inż. bud. S. K., mgr inż. bud. B. S. oraz trzech projektantów zagranicznych: Dipl. Ing. K. G., Dr. Ing. R. K. i Dipl. Ing. S. D..

próbkach wyciętych z wlewek nie daje wiarygodnej informacji statystycznej o własnościach poszczególnych odlewów. W szczególności nie można oszacować statystycznego efektu skali, który niewątpliwie wpływa ujemnie na rzeczywiste własności dużego elementu (...)”.

(dowód: akta kontroli str. 1561 - 1562)

St. S. – pełniący ówczasie funkcję inspektora nadzoru ds. konstrukcyjno-budowlanych w zakresie konstrukcji stalowych – zeznał w toku kontroli, że Inżynier Kontraktu posiadał wiedzę o obniżeniu niektórych parametrów odlewów „krokodyli”. Ponadto potwierdził, że widział „(...) maile podpisywane, z tego co pamiętam przez pana R. K. zezwalające na obniżenie parametrów”. Jak zaznaczył, „Dokumenty zawierające informacje o obniżonych niektórych parametrach »krokodylków« przekazałem ówczesnemu rezydentowi Inżyniera Kontraktu – panu A. B. Ponadto o fakcie tym wiedzieli Pan J.P. i Pan A. S.” (Prezesa dwóch spółek wchodzących w skład konsorcjum Inżyniera Kontraktu, którzy w swoich zeznaniach zaprzeczyli posiadaniu takiej wiedzy).

(dowód: akta kontroli str. 1226 - 1227)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że ekspertyzy wskazują na złożone przyczyny awarii, obejmujące zarówno niezachowanie odpowiednich parametrów materiałowych elementów, które uległy uszkodzeniu, jak również niedokładności montażowe oraz niektóre założenia przyjęte w projekcie.

NIK zauważa jednocześnie, że projekt konstrukcji przekrycia stadionu, tj. elementu od którego zależy bezpieczeństwo osób zasiadających na trybunach, powinien być sporządzony ze szczególną starannością; powinien także zakładać parametry gwarantujące bezawaryjne funkcjonowanie nawet w najtrudniejszych warunkach pogodowych. Także jakość wykonania i montaż poszczególnych elementów tego rozwiązania powinny gwarantować bezpieczeństwo użytkowników obiektu.

W świetle powyższego za niedopuszczalną należy uznać sytuację, w której możliwe jest dokonanie zmian w dokumentacji projektowej przez osoby do tego nieuprawnione. Niedopuszczalne było także aprobowanie do zabudowy elementów, których parametry zwiększały ryzyko awarii już na etapie montażu, a w sytuacji gdyby na trybunach przebywali widzowie – katastrofy budowlanej o trudnej do przewidzenia skali.

6. Aktualny stan modernizacji stadionu oraz perspektywy zakończenia prac.

6.1. Umowa pomiędzy Województwem Śląskim a Generalplanungsgesellschaft mbH z dnia 30 sierpnia 2013 r.

Opis stanu
faktycznego

W dniu 30 sierpnia 2013 r. Województwo Śląskie zawarło umowę z Generalplanungsgesellschaft mbH, której przedmiotem było wykonanie „Zmodyfikowanego Projektu Budowlanego w zakresie konstrukcji zadaszenia widowni Stadionu Śląskiego, zgodnie z wymogami polskiego prawa, obowiązującymi normami projektowania i innymi przepisami”. Cena ww. opracowania wynosiła 3,7 mln zł netto (4,6 mln zł brutto). Według umowy, zamawiający (Województwo Śląskie) „postanowił uwzględnić rekomendacje Zespołu Ekspertów oraz jednolite stanowisko organów nadzoru

*budowlanego*⁹⁴ i wprowadzić niezbędne zmiany do Projektu Budowlanego w zakresie konstrukcji zadaszenia stadionu⁹⁵. Zmiany miały obejmować m.in.:

- wykonanie projektu wykonawczego elementów połączenia lin radiacyjnych i pierścieniowych (w miejsce tzw. „krokodyli”) (§ 2 pkt 1b umowy),
- wykonanie specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych w zakresie nowych łączników lin (§ 2 pkt 1c),
- opracowanie przedmiaru i kosztorysu inwestorskiego kosztów dla wszystkich zmian objętych „Zmodyfikowanym Projektem Budowlanym” (§ 2 pkt 1d umowy),
- opracowanie podręcznika (instrukcji) konserwacji konstrukcji zadaszenia i kontroli konstrukcji oraz podręcznika (instrukcji) mocowania dodatkowych obciążeń (§ 2 pkt 1e i f),
- opracowanie wytycznych do instrukcji odśnieżania zadaszenia (§ 2 pkt 1g).

Wynikiem realizacji umowy przez GMP miała być „Zamienna Dokumentacja Projektowa” zintegrowana z pozostałą dokumentacją projektową, wykonaną na podstawie umowy nr 480/2008 z 28 kwietnia 2008 r. Ponadto GMP zobowiązał się także pełnić obowiązki nadzoru autorskiego nad realizacją robót objętych „Zamienną Dokumentacją Projektową”.

Dokumentacja powstała w ramach umowy miała przejść na własność zamawiającego⁹⁶.

W umowie przewidziano następujące terminy wykonania i przekazania zamawiającemu do akceptacji Zamiennej Dokumentacji Projektowej (§ 6):

- zmodyfikowany Projekt Budowlany, projektu wykonawczego elementów lin radialnych i pierścieniowych, wzmocnienia połączeń lin radialnych i pierścienia ściskanego oraz przynależnych specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych – 42 dni kalendarzowe,
- pozostałe elementy zamówienia (przedmiar i kosztorys inwestorski oraz instrukcje) - 120 dni kalendarzowych,
- wytyczne do instrukcji odśnieżania zadaszenia – 150 dni kalendarzowych.

W § 3 umowy wprowadzono procedurę weryfikacji prawidłowości Zamiennej Dokumentacji Projektowej:

- GMP wyraził zgodę na weryfikację Zamiennej Dokumentacji Projektowej przez Zespół Ekspertów z Politechniki Gdańskiej,
- GPM zobowiązał się ściśle uwzględnić sporządzane przez Zespół Ekspertów wytyczne do dalszego postępowania w zakresie projektowania i budowy konstrukcji zadaszenia,
- rekomendacje Zespołu Ekspertów miały być wiążące do GMP.

(dowód: akta kontroli str. 1385-1403)

Pierwsza część dokumentacji została wykonana przez GMP i zaopiniowana przez Zespół ekspertów w terminach przewidzianych umową⁹⁷. Na podstawie uzyskanej dokumentacji Urząd złożył w dniu 12 listopada 2013 r. wniosek

⁹⁴ Decyzję PINB w Chorzowie nr 25/2013 z dnia 14.03.2013 r. ws. zaniechania dalszych robót budowlanych oraz decyzję WINB w Katowicach nr WINB.WOA.7721.205.2013.WW z dnia 27.05.2013 r. podtrzymującą w mocy decyzję PINB. Przywołane decyzje stanowiły załącznik 1 do umowy.

⁹⁵ Pkt b preambuły umowy.

⁹⁶ § 6 pkt 6 umowy.

⁹⁷ Dokumentacja od GMP wpłynęła do Urzędu w dniu 11.10.2013 r., natomiast raport z audytu dokumentacji sporządzony przez Zespół Ekspertów w dniu 31.10.2013 r. (wersja robocza) oraz 5.11.2013 r. (wersja ostateczna).

o zmianę pozwolenia na budowę w zakresie „modyfikacji projektu konstrukcji zadaszania mającej na celu wzmocnienie konstrukcji”⁹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 1404-1417)

6.2. Porozumienie pomiędzy Województwem Śląskim a wykonawcą.

Opis stanu faktycznego

W dniu 10 września 2013 r. Urząd zawarł z wykonawcą robót porozumienie w celu dokończenia robót. W porozumieniu tym, przywołano umowę nr 2374/IW/2009 z dnia 29 lipca 2009 r., podpisaną przez wykonawcę i zamawiającego oraz stwierdzono, iż: „*niezależnie od podjętych przez każdą ze stron przed dniem dzisiejszym działań zmierzających do zakończenia współpracy, Strony zgodnie postanowiły podjąć jeszcze jedną próbę porozumienia regulującego ich wzajemne stosunki*” (pkt 2 porozumienia). Strony porozumienia zobowiązały się do warunkowego wycofania oświadczeń o odstąpieniu od kontraktu. W porozumieniu uzgodniono również m.in.:

- Przeprowadzenie do 20 września 2013 r. inwentaryzacji robót wykonanych przed zawarciem porozumienia oraz wysokość wynagrodzenia dla wykonawcy za roboty niezbędne do zabezpieczenia placu budowy (0,7 mln zł netto) (pkt 2.1).
- Zasady prowadzenia negocjacji w celu zawarcia, w terminie do 28 lutego 2014 r., porozumienia ws. dokończenia robót. W tym celu ustalono, że zamawiający przekaze wykonawcy dokumentację projektową, a ten złoży w terminie 90 dni ofertę, która ma być podstawą ustalenia terminu zakończenia robót oraz wysokości wynagrodzenia.
- Szacunkową wysokość wynagrodzenia dla wykonawcy za działania podjęte w czasie obowiązywania porozumienia (14,5 mln zł netto).

(dowód: akta kontroli str. 1367-1384, 1418-1426)

Ocena cząstkowa

NIK ocenia pozytywnie wprowadzenie procedury zapewniającej systematyczną weryfikację prawidłowości założeń projektu w „Zamiennej Dokumentacji Projektowej”.

7. Wydatki poniesione przez Województwo Śląskie na modernizację Stadionu Śląskiego

Opis stanu faktycznego

Modernizacja Stadionu Śląskiego realizowana była w ramach dwóch zadań inwestycyjnych: „Modernizacja Stadionu Śląskiego w Chorzowie” (lata 1994-2009) oraz „Zadaszenie widowni oraz niezbędna infrastruktura techniczna Stadionu Śląskiego w Chorzowie” (od roku 2008 do dnia zakończenia kontroli – zadanie w trakcie realizacji). Przebudowa Stadionu w latach 1994-1998 prowadzona była przez Wojewodę Katowickiego. Z dniem 1 stycznia 1999 r. inwestycja została przejęta do realizacji przez Samorząd Województwa Śląskiego⁹⁹.

Łącznie na dwa ww. zadania inwestycyjne, do dnia 30 września 2013 r., po uwzględnieniu odsetek i prowizji od kredytów i pożyczek wydatkowano **603,77 mln zł**.

⁹⁸ Modyfikacja obejmowała: dodanie dwóch lin do pierścienia rozciągane, zmianę łączników (dotychczasowe „krokodyle” stalowe zastąpiono łącznikami ze stali walcowanej), wzmocnienie uszu lin nośnych.

⁹⁹ Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przekazywania inwestycji centralnych samorządom województw i powiatom oraz wykazu inwestycji centralnych podlegających przekazaniu (Dz. U. 1998 Nr 162 poz. 1139).

Na zadanie „Modernizacja Stadionu Śląskiego w Chorzowie” łącznie od 1994 do 2009 wydatkowano **227,73 mln zł**¹⁰⁰, z czego 42,94 mln zł sfinansowano ze środków własnych województwa śląskiego, 24,46 mln zł to środki pochodzące z Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu (dalej UKFiS), 159,49 mln zł sfinansowano z dotacji z budżetu państwa, 0,63 mln zł to środki z pożyczki udzielonej przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (dalej WFOŚiGW), 0,17 mln zł sfinansowano odsetkami bankowymi¹⁰¹, 0,04 mln zł to środki przekazane z budżetu Miasta Chorzowa oraz pozostałe wpływy¹⁰².

Z tytułu pożyczki udzielonej przez WFOŚiGW zapłacono w latach 2004-2005 odsetki w wysokości 7,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 7-80;118-186;208-211; 234-236;263-270)

Wydatki na zadanie „Zadaszenie widowni oraz niezbędna infrastruktura techniczna Stadionu Śląskiego w Chorzowie” na koniec III kwartału 2013 r. wyniosły **354,35 mln zł**¹⁰³. Z tego wydatkowano:

- 304,64 mln zł (86%) na roboty budowlane,
- 19,85 mln zł (5,6%) na dokumentację projektową¹⁰⁴,
- 7,86 mln zł (2,2%) na nadzór autorski¹⁰⁵,
- 7,14 mln zł (2%) na pełnienie funkcji inżyniera kontraktu,
- 1,53 mln zł (0,4%) na usługi doradcze projektanta,
- 1,51 mln zł (0,4%) na ekspertyzy,
- 0,92 mln zł (0,3%) na doradztwo prawne,
- 10,9 mln zł (3,1%) na pozostałe koszty.¹⁰⁶

Wydatki poniesione na ww. zadanie w latach 2008-2012 zostały sfinansowane ze środków własnych województwa śląskiego w wysokości 17,87 mln zł, z dotacji z budżetu państwa w wysokości 110 mln zł oraz środkami pochodzącymi z kredytów bankowych w wysokości 219,24 mln zł.

Dodatkowo wydatkowano 1,19 mln zł na prowizje oraz 20,5 mln zł na odsetki z tytułu czterech kredytów bankowych zaciągniętych w latach 2009-2012¹⁰⁷ (stan na dzień 30 września 2013 r.). Łącznie, po uwzględnieniu prowizji i odsetek od kredytów, na zadanie „Zadaszenie widowni oraz niezbędna infrastruktura techniczna Stadionu Śląskiego w Chorzowie” poniesiono koszty w wysokości **376,04 mln zł** (stan na dzień 30 września 2013 r.).

(dowód: akta kontroli str. 81-117;187-195;208-214; 234-236)

¹⁰⁰ Z tego 50,08 mln zł w latach 1994-1998, 15,52 mln zł w 1999 r., 33,99 mln zł w 2000 r., 28,46 mln zł w 2001 r., 12,89 mln zł w 2002 r., 14,4 mln zł w 2003 r., 16,77 mln zł w 2004 r., 14,28 mln zł w 2005 r., 9,73 mln zł w 2006 r. (w tym 2,97 mln zł to środki niewygasające z 2005 r.), 22,99 mln zł w 2007 r. (w tym 7,41 mln zł to środki niewygasające z 2006 r.), 7,37 mln zł w 2008 r. oraz 1,25 mln zł w 2009 r.

¹⁰¹ Odsetki bankowe, które w latach 1999 - 2005 narosły od środków przekazywanych przez Województwo inwestorowi zastępczemu (Gómośląskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów S.A.) na wydatki związane z realizacją inwestycji.

¹⁰² Dotyczy okresu 1994-1998, gdy inwestycja prowadzona była przez Wojewodę Katowickiego.

¹⁰³ Z tego 14,51 mln zł w 2008 r., 14,92 mln zł w 2009 r., 198,55 mln zł w 2010 r., 87,18 mln zł w 2011 r., 31,94 mln zł w 2012 r. oraz 7,25 mln zł w 2013 r. (do 30 września).

¹⁰⁴ Z tego projekt zadaszenia widowni 12,44 mln zł, projekt przebudowy trybuny zachodniej 4,37 mln zł, projekt funkcji lekkoatletycznej 1,95 mln zł, projekt monitoringu, ogrodzenia, bram i budynku policji 0,79 mln zł, projekt nowej kolorystyki widowni 0,18 mln zł oraz projekt zaplecza rozgrzewkowo-treningowego 0,12 mln zł.

¹⁰⁵ Do 30.06.2011 r. pełniony przez firmę GMP, od 01.07.2011 r. do 30.09.2013 r. pełniony przez firmę RS Architekci Sp. z o.o.

¹⁰⁶ Na pozostałe koszty składają się: opłaty za wycinkę drzew wraz z robocizną (7,15 mln zł), koszty powielenia dokumentacji, usługi geodezyjno-kartograficzne, odszkodowania, dokumentacja (biznesplan, studium wykonalności), ochrona mienia oraz obsługa bankowa.

¹⁰⁷ Cztery umowy zostały podpisane z trzema bankami w wysokości: 12 mln zł w 2009 r., 88,07 mln zł w 2010 r., 87,23 mln zł w 2011 r. oraz 31,94 mln zł w 2012 r.

Z dniem 1 marca 2006 r. utworzono jednostkę budżetową Wojewódzki Ośrodek Kultury i Sportu „Stadion Śląski” w Chorzowie¹⁰⁸, prowadzącą działalność kulturalną, sportowo-rekreacyjną oraz edukacyjną w obszarze sportu masowego, profesjonalnego i rekreacji. Działalność WOKiS była finansowana z budżetu województwa śląskiego. W latach 2007-2009 wydatki WOKiS były wyższe od dochodów średnio o 1,15 mln zł rocznie. Różnicę pokrywało województwo. W związku z rozpoczęciem budowy zadania widowni, zgodnie z punktem 8.2 umowy z Wykonawcą, Stadion został wyłączony z eksploatacji¹⁰⁹. Wskutek awarii, do dnia zakończenia kontroli Stadion nie został oddany do użytkowania, w związku z czym WOKiS nie mógł uzyskiwać wpływów z tytułu najmu głównej areny Stadionu od lipca 2011.

W rezultacie dochody WOKiS zmniejszyły się, a wzrosła różnica pomiędzy dochodami a wydatkami WOKiS. W drugim półroczu 2011 r. dochody WOKiS były niższe od wydatków o 1,25 mln zł, w całym 2012 r. o kwotę 2,54 mln zł, a w pierwszym półroczu 2013 r. o 0,99 mln zł.

Porównanie wysokości różnicy pomiędzy dochodami a wydatkami WOKiS sprzed i po wyłączeniu Stadionu z eksploatacji wskazuje, że szacunkowa wysokość utraconych korzyści wynikających z opóźnienia w przekazaniu Stadionu do eksploatacji i braku możliwości uzyskiwania wpływów z tytułu najmu od połowy 2011 r. do połowy roku 2013 stanowiły kwotę **2,47 mln zł**¹¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 242-256; 1478-1479)

Częściowe finansowanie inwestycji ze środków własnych Województwa Śląskiego rozpoczęto w 2004 r. W latach 2004-2007 Województwo osiągało nadwyżkę budżetową (jedynie w 2005 roku wystąpił deficyt w wysokości ok. 11 mln zł). W okresie 2008-2012 Województwo odnotowywało deficyt¹¹¹, a od 2009 r. rozpoczęło zaciągać kredyty na sfinansowanie swoich wydatków. Wskaźnik zadłużenia Województwa¹¹² rósł w latach 2009-2012, wynosząc, odpowiednio: 2,6%, 13%, 25,5% oraz 30,7%. Kredyty zaciągnięte na sfinansowanie wydatków związanych z zadaniem „Zadaszenie widowni oraz niezbędna infrastruktura techniczna Stadionu Śląskiego w Chorzowie” miały w całym okresie wysoki udział w wartości kredytów i pożyczek ogółem (w 2009 r. 30%, w 2010 r. 56,2%, w 2011 r. 50,7% i 2012 r. 43%). Miały także wpływ na ogólną wysokość zadłużenia Województwa. Kredyty na Stadion Śląski zwiększyły wskaźnik zadłużenia Województwa o 0,8% w 2009 r., 7,3% w 2010 r., 12,9% w 2011 r. oraz 13,2% w 2012 r.¹¹³. W dniu 21 października 2013 r. Sejmik uchwalił, na wniosek Zarządu Województwa, kolejną pożyczkę w wysokości 42 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 238-241)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że szacunkowy koszt wykonania zadania trybun Stadionu Śląskiego wg projektu „Saturn 2005” wynosił 119 mln zł¹¹⁴. W wyniku działań

¹⁰⁸ Uchwała Nr III/45/3/2006 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 lutego 2006 roku w sprawie: utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą Wojewódzki Ośrodek Kultury i Sportu „Stadion Śląski” w Chorzowie, dalej zwana WOKiS.

¹⁰⁹ Zgodnie z zapisem w pkt 8.2 Umowy nr 2374/IW/2009 z dnia 29.07.2009 r. zakończenie prac miało nastąpić 21 miesięcy od daty Protokołu Przekazania Terenu Budowy tj. od 22.10.2009 r. i miało potrwać do dnia 22.07.2011 r.

¹¹⁰ Utracone korzyści oszacowano wyliczając różnicę pomiędzy deficytem WOKiS za okres lipiec 2011 - czerwiec 2013 a średniorocznym deficytem WOKiS w okresie 2007-2009. Tak oszacowana wysokość utraconych korzyści wyniosła 0,67 mln zł w II półroczu 2011 r., 1,39 mln zł w 2012 r. i 0,41 mln zł w I półroczu 2013 r.

¹¹¹ W 2008 r. - 120 mln zł, w 2009 r. - 196 mln zł, w 2010 r. - 71 mln zł, w 2011 r. - 111 mln zł oraz w 2012 r. - 71 mln zł.

¹¹² Liczony jako stosunek sumy zobowiązań z tytułu papierów wartościowych, kredytów i pożyczek, przyjętych depozytów oraz zobowiązań wymagalnych do dochodów ogółem.

¹¹³ Liczone jako różnica pomiędzy wskaźnikiem zadłużenia a wskaźnikiem zadłużenia nieuwzględniającego kredytów na Stadion Śląski.

¹¹⁴ Wartość brutto podana na podstawie oferty KEM zgłoszonej w przetargu na realizację zadania w lipcu 2006 r., po odliczeniu elementów włączonych przez oferenta do kosztorysu, a nie przewidzianych w siwz oraz nie ujętych

Urzędu odstąpiono od realizacji tego projektu i zamówiono projekt, którego wykonanie miało kosztować 174,8 mln zł¹¹⁵, a jego realizacja, pomimo poniesienia wydatków znacznie przekraczających tę kwotę, do czasu kontroli NIK, nie została zakończona.

IV. Uwagi i wnioski

Z uwagi na jednostkowy charakter kontrolowanego zadania oraz nieusuwalny charakter nieprawidłowości stwierdzonych w toku kontroli, NIK odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych.

Przyjmując z aprobatą dobrą praktykę weryfikacji dokumentacji projektowej zastosowaną w Urzędzie podczas opracowywania zamiennej dokumentacji projektowej, która może i powinna być stosowana przy realizacji innych dużych i nietypowych przedsięwzięć inwestycyjnych, NIK zwraca uwagę, iż w okresie objętym kontrolą nie zapewniono zakończenia modernizacji stadionu, mimo znacznego wzrostu kosztów inwestycji. Wskazuje to na potrzebę dokonania oceny wykonania zadań przez uczestników procesu inwestycyjnego pod kątem ich odpowiedzialności cywilnej, a także odpowiedzialności osób, w których kompetencjach leżała realizacja inwestycji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹⁶ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 8 stycznia 2014 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontrolerzy
Bogusław Gębica
Doradca ekonomiczny**

w Zbiorczym Zestawieniu Kosztów (monitoring i nagłośnienie, dokumentacja projektowa, w tym wynagrodzenie eksperta, pomocnicza konstrukcja stalowa, koszty ubezpieczenia, system wizualizacji „telebim”).

¹¹⁵ Wartość brutto - na podstawie oferty konsorcjum Hochtief Construction, Mostostal Zabrze, Termoserr Warszawa).

¹¹⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

.....
Joanna Paliga
Specjalista kontroli państwowej

.....
Michał Kapek
Specjalista kontroli państwowej

.....
Magdalena Kisiołek
St. inspektor kontroli państwowej

.....